België-Belgique
P.B.
2390 Malle
8/4670

DE KEMPISCHE GENEALOOG

Driemaandelijks Tijdschrift

Jaargang 16 – NR. 1 periode Januari - Maart 2004

Afgifte Kantoor : 2390 Malle

VVF KEMPEN

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE VZW

REGIONALE AFDELING KEMPEN
Rek. 880-2179571-28
Website: http://users.pandora.be/vvfkempen

Verantwoordelijke Uitgever:
A.Van Steenbergen, Gagelhoflaan 47, 2980 ZOERSEL

Woordje van de redactie

Beste lezeres, beste lezer

Hiermede ontvangt U de eerste Kempische Genealoog van het zestiende jaar.
Zestien jaar is maar een korte tijd, vergeleken met de jaren waarin een genealoog bedrijvig is, want die rekent in eeuwen als hij zijn voorouders overschouwt.
Niettemin is het voor een blad als dit reeds een hele leeftijd, gezien de steeds wisselende personen die hieraan meewerken, zodat we stilaan kunnen zeggen dat er toch een zekere continuiteit zit in het verschijnen van deze uitgave.
Zoals steeds hebben wij weer getracht U te vergasten op een verscheidenheid van onderwerpen, die wellicht niet, om niet te zeggen helemaal niet, direkt dienstbaar zijn voor Uw eigen stamboom, maar die U toch wat achtergrondgegevens kunnen verschaffen die U dan misschien wel weer dienstig kunnen zijn bij het opmaken van Uw familiegeschiedenis.

Dit laatste woord is voor mij dan weer de aanleiding om de aandacht te vragen aan al die genealogen, die al jaren bezig zijn met de verzameling van allerhande gegevens over hun voorouders, op het feit dat het verzamelen van deze gegevens in feite maar de eerste stap is om tot het echte einddoel van Uw genealogisch werk te komen: Uw familiegeschiedenis. Denk daarbij niet te vlug: dat is niets voor mij, ik ben nog volop aan het zoeken, want dat zoeken zal eeuwig blijven duren. Het komt er op aan op een zeker ogenblik over te gaan tot de definitieve ordening van het gezochte, maar wanneer dit ogenblik gekomen is moet U zelf een beetje aanvoelen. Een goed teken daarvoor is het moment waarop U voelt dat U teveel energie moet steken in het zoeken naar eerder onbelangrijke zaken. Daarbij zal het opmaken van Uw familiegeschiedenis U spoedig leren dat U enerzijds eerder onnuttige gegevens hebt verzameld, die niet echt dienstbaar zijn, en anderzijds dat U nog een hele reeks bijkomende gegevens zult moeten opzoeken. Dus een goede raad: wacht niet te lang om te beginnen met het opstellen van Uw familiegeschiedenis, want Uw opzoekingswerk zal daarmee niet stoppen, integendeel.

Langs deze weg zouden wij ook een woord van dank willen richten aan twee personen, die een belangrijke schenking hebben gedaan aan onze vereniging:
- **Mevr. Deweerd Godelieve**, Hulshout 17, Brasschaat, die ons een reeks rouwbrieven en bidprentjes bezorgde, naast waardevolle gegevens over Turnhout en Meerhout. Deze rouwbrieven en bidprentjes zijn vanaf heden bij ons raadpleegbaar.
- **Mevr. Nijs Maria**, Rusthuis Kempenerf te Dessel, die ons een zeer grote schenking heeft overgemaakt, de vrucht van meer dan 40 jaar opzoekingswerk.Wij gaan al deze gegevens catalogiseren en in onze bibliotheek opnemen in een fonds, dat naar haar zal genoemd worden: het "Fonds Nijs".
Aan beiden onze hartelijkste dank en tevens een uitnodiging aan alle anderen die geen blijf meer zouden weten met zulke zaken: schenk ze aan onze vereniging en Uw werk zal niet alleen niet verloren gaan voor het nageslacht, maar zal ook geraadpleegd worden.

Andre Van Steenbergen

Cursus Familiekunde voor Beginners

Na het succes van deze cursus in het voorjaar van 2003 te Arendonk organiseert VVF Kempen, in samenwerking met de Erfgoedcel Hoogstraten, dit voorjaar opnieuw een cursus "Familiekunde voor Beginners" ditmaal in het stedelijk museum, Begijnhof 9, Vrijheid 97 te Hoogstraten.

Data en onderwerpen van deze cursus:

11 maart 2004	Burgerlijke Stand tot 1815
18 maart 2004	Parochieregisters en Franse tijd
25 maart 2004	Schepenregisters en andere bronnen
01 april 2004	Beginselen van oud schrift
08 april 2004	Computer & Genealogie

Inschrijven: kan tot 3 maart 2004, door overschrijving van Euro 25 op rekening 880-2179571-28 van VVF Kempen.
Om een goed verloop te waarborgen is het maximum aantal deelnemers begrensd tot 25 personen. Volgorde van inschrijving is bepalend.
Eventuele gegadigden worden verzocht zich dringend in te schrijven wegens het grote succes: tot op het moment van schrijven (21.2.04) zijn er al zeker 19 vaste inschrijvingen.
Bij voldoende belangstelling kan een tweede cursus in het najaar volgen: gelieve dus in elk geval bij belangstelling in te schrijven, want Uw belangstelling is bepalend voor het al of niet inrichten van een tweede cursus in het najaar.

Nederlanders die deze cursus zouden willen volgen kunnen, wegens te hoge bankkosten bij overschrijving vanuit Nederland, bij de aanvang van de eerste les contant betalen.
Noodzakelijke voorwaarde is evenwel dat zij **VOORAF** een brief of een E-mail ter bevestiging van deelname sturen aan:
Victor Bertels, Thierry de Renesselaan 1, B-2390 MALLE
of via E-mail: vic.bertels@belgacom.net

Aanvangsuur der lessen:

Andre Van Steenbergen

WIJNS te RIJKEVORSEL

Gemeten aan het aantal personen dat een beroep doet op het boek dat door Alexander Weyns over zijn familie werd geschreven, en dat elke maand raadpleegbaar is in onze bibliotheek te Malle tijdens de genealogische vormingsavonden, is er nogal wat belangstelling voor deze Kempische naam.

In november laatstleden stootte ik toevallig op volgende inschrijving in de Antwerpse Schepenregisters de dato 23.12.1456, register nummer 52, folio 401, met betrekking tot "Heinric Wijns" wonende te "Rhicevorssele". Wellicht interessant voor diegenen die de in de tekst genoemden tot hun voorvaderen kunnen rekenen.

"Heinric Wijns, wonende te Rhicevorsele, verc(ochte) Symoen Laryen,
Catlinen van Quadribbe, eius uxor, ende Katlinen hoer beide
dochter, ad vitam superstitam tsi(aers) 1 zister rogs op 1 stede met huyse,
hove, lande, gronde ende metten twee
buynder lants d(aer) teynden aende gelegen et (lat. afkorting) houdende
tsamen III buynder, gelegen te Rhicevorsele, tusschen Willem Goedens
ex una ende Wijnric Wijns erve ex altera. Dandum alle jaeren te
Kerssavonde ende van Kerssavonde proximo 1 jaer den iersten pacht d' af te geven
ende tAntwerpen te leveren metter selver stad mate ter stede. Te
waerne op III sc ende VI denier gr erflic te heerechyse ende 1 sister rogs
erflic den Blauwenbrueders tAntwerpen, ende anders niet. Gebr(ake) yet se et sua.
Quitabit teynde dierste III jaeren proximo ad plenum met IIII lb. gr
ende metten vollen pachte pat(er) et mat(er) (levende) ende
na huer beide doot sal de voirs. Katline hoer dat metten anderen
kynderen enengelijc hebben ende heffende bliven. Sonder argelist".

Hendrik Wijns verkocht dus één "zister rogs", een inhoudsmaat van graan,wijn of olie) rogge per jaar op een boerderij met twee "buynder" (1 buynder =ongeveer 12771 m2) grond, gelegen te Rijkevorsel. De pacht dient betaald op Kerstavond, een zeer gebruikelijke datum hiervoor in die tijd, en gaat in vanaf Kerstmis (enkele dagen later) over één jaar. Op het goed (de boerderij) was reeds een erfelijke last van een geldsom van 3 schellingen en zes denier als "heerechyse" (=grondbelasting aan de Heer) en de levering van één zister rogge aan het klooster van de Blauwbroeders te Antwerpen.
Als waarborg voor de levering zet hij als onderpand : se (zichzelf) et sua (zijn bezittingen). Verder wordt overeengekomen dat deze erfelijke rente mag afgekocht worden, maar eerst vanaf het einde van het derde jaar , mits betaling van een geldsom van vier ponden ineens, alsook de verlopen pacht tot op het tijdstip van deze betaling. Dit moet geschieden aan "pater et mater" (vader en moeder) als deze nog in leven zijn. Na de dood van beiden zal de dochter Katline (Katlijne of Catharina) hierop recht hebben samen en in dezelfde mate (enengelijc) als de (eventuele) andere kinderen.

Andre Van Steenbergen

Bidprentjes en doodsbrieven

Enkele weken geleden was er in de media nogal wat te doen over het verzamelen van "doodsprentjes". Zogenaamde "verzamelaars" proberen op allerlei manieren "speciale" prentjes op de kop te tikken, en gaan zelfs zover er een handeltje in op te zetten.
Onnodig te zeggen dat dergelijke praktijken voor ons, VVF, niet door de beugel kunnen.

Ook wij verzamelen prentjes en doodsbrieven, met als enig doel: *bron voor familiekunde.*
Om de periode tussen 1900 en 2000 in te vullen, ben je als onderzoeker aangewezen op je eigen kennis, deze van je ouders en/of grootouders en familieleden.

Maar wat als je als jongste van acht kinderen, als nakomer dan nog, je ouders bijna niet gekend hebt ? Als dan bovendien je vader ook nog de jongste was uit een reeks van 10, dan weet je vermoedelijk ook bitter weinig van je grootouders of tantes of nonkels. Voor ons is het zeker niet de eerste keer dan iemand ons info vraagt over zijn grootouders die in het begin van de 20ste eeuw geboren zijn.

Bidprentjes en ook doodsbrieven kunnen dan een goede hulp zijn en soms een grote stap vooruit bij het zoeken naar Uw voorouders.

Uit ervaring weten wij dat bidprentjes bewaren van familie en vrienden, door bijna iedereen gedaan wordt. In vele gezinnen is er wel ergens een oude schoendoos of grote omslag waarin ze allemaal bewaard worden. Meestal zijn ze een blijvende herinnering aan de aflijvige.

Helaas stellen wij ook regelmatig vast dat wanneer bejaarde mensen sterven, de kinderen of erfgenamen geen oog meer hebben voor die prentjes of brieven , en verdwijnen ze bij het oud papier of verhuizen ze met schoendoos en al naar een volgende die ze ook niet meer gebruikt.

Doodsbrieven zijn enkel een "aankondiging" en worden eerder zelden bijgehouden, zij belanden zeer dikwijls na enkele dagen of weken reeds bij het oud papier.

Wij als vereniging zijn daarom erg geïnteresseerd in de prentjes of doodsbrieven die men niet meer wenst te bewaren of, (en dit zijn er zeker heel wat) die men dubbel heeft.
Wij inventariseren en klasseren ze en stellen ze ter inzage aan iedereen die dit wenst

Wij doen hiermee dan ook een oproep aan onze leden om ons te helpen in het verzamelen van doodsbrieven en bidprentjes. Kijk eens na bij jezelf of vraag bij familie of er geen dubbels zijn die aan ons kunnen bezorgd worden.
Hetgeen voor jezelf niet van belang is kan voor een ander misschien zeer dienstig zijn.

Je kan ze altijd bezorgen op onze genealogische avonden, elke eerste maandag van de maand.
Indien er iemand moest zijn die een grote verzameling wil schenken of afstaan aan de VVF Afdeling Kempen, zijn wij bereid ze te komen ophalen.

Voor deze zaken kan je contact opnemen met : Andre Sannen, Andre Van Steenbergen of Vic Bertels, adressen elders in deze brochure.

Vic Bertels

Vondst in de Antwerpse schepenregisters betreffende Zoersel. Schepenregister nummer 59 Folio 256 V°, inschrijving van 24.1.1460.

"Jan de Spranghe, Peterssone, ende Gheertruyd sKosters, eius uxor, geseten te Zoersele, verc(ochten) her Merten Mutsaert, priester, her Ghysbrechts zone was, ende Dignen, wett(ige)
dochter Henric Thys, daer moeder af was Lysbeth Oenthens ad vitam superst(itam) ts(iaers) een zister rogx opte helft van omtr(ent) 7 buynder lants, geheeten "sgrevenhof", daer af dander helft toebehoort Beatrisen sKosters, der voirg(enoemde) Gheertruyden zuster, gelegen bynnen Zoersele tEyndhoven, tusschen sgodshuys van S(in)te B(er)naerts, ex una, ende de herstrate aldaer ex altera, comende metten 1 eynde aen Jan Cloots erve ende metten anderen eynde aen Jan Neefs erve. Ende voerdane op hen selven ende op alle huer andere goede etc.
Dandum Natal(is) ende te leveren bynnen Zoersele, half metter Antwerpster maten ende half metter Herentalster maten ter stede. Ende deze voirs. helft vanden voirs. buynder lants geloefden zij te waerne op den herenchys ende een loepen rogx erflic den kerken te Zoersele, uten geheelen buynder lants ende anders nyet. Salvo dat zij aut sui quitaverunt teynden dierste II jaren pr(oximo) ad plenum, met IIII lb. gr(oten) brab(ants) eens ende met vollen pachte. Her Merten voirs. levabit zijn leefdage lanc."

Merkwaardig is hier dat geleverd moeten worden met twee verschillende "maten".
In onze dagen zijn wij, en dat sedert de standaardisatie van de maten en gewichten in de Napoleontische tijd, één der zeer goede maatregelen die voortgekomen zijn uit de Franse revolutie naast nog meer andere meestal meer kwalijke, er ons niet van bewust welke poespas er in de Middeleeuwen en meer in het algemeen in het Ancien Regime heerste inzake de veelheid van munten als betaalmiddel en de diverse inhoudsmaten (eerder dan eigenlijke gewichten) inzake bepaling van de hoeveelheid goederen die moesten verhandeld worden. Dezelfde benaming dekte niet dezelfde lading: munten, oppervlakte- en lengtematen, inhoudsmaten en dergelijke met eenzelfde benaming verschilden in waarde van streek tot streek, zelfs binnen kleine entiteiten.
Meestal werd overeengekomen te leveren met "de mate" van de dichtsbijzijnde stad.
In het Antwerpse was dit uiteraard "metter Antwerpscher maten", in Lier " metter Lyerscher maten", in Herentals " metter Herentalster maten" enz.
De bepaling in deze tekst, dat de helft in de ene maat en de helft in de andere maat dient geleverd, is hier uitzonderlijk en tot dusver de enige maal dat ik dit zo heb aangetroffen.

Andre Van Steenbergen

DE MECHELSE CATECHISMUS

Hugo Lambrechts-Augustijns

Wij behoren nog tot de generatie die een aantal vragen uit de Mechelse catechismus[1] moesten opdreunen om onze plechtige communie te 'mogen' doen. Onze kinderen uit de laatste twee decennia van de 20ste eeuw kregen op een andere manier catechese
Toen we het prijsboekje van Maria Cornelia De Vries uit Grobbendonk, van het jaar 1785, ter hand namen, vroegen we ons af wat het toen betekende om de catechismus *"par coeur "* te kennen. Nadat we hier in het kort de geschiedenis van de catechismus hebben belicht, kunt u in uw bibliotheek kijken waar uw exemplaar van de "Mechelse" steekt. Houd hem goed bij, want dit boekje is reeds een collectors-item.

Op de vierde zitting van het Concilie van Trente (5 april 1546) werd er op aangedrongen een tweevoudige catechismus te doen samenstellen, een voor de catecheten en een voor de kinderen. Na veel discussies is er door het Concilie zelf niets besloten. Paus Pius IV liet daarop een catechismus samenstellen, die in 1566 tot stand kwam onder de naam van *Catechismus Romanus*, bestemd voor de pastoors en de zielzorgers. Vóór en na het Concilie verschenen verschillende catechismussen in het Latijn of in een volkstaal, die alle min of meer voor de catecheten bestemd waren. De meest bekende uit de 16e eeuw zijn die van Petrus Canisius S.J. en van kardinaal Robertus Bellarminus.

Al deze catechismussen waren over het algemeen zeer gering van omvang, met weinig vragen, doch met nogal lange antwoorden, welke bestonden uit een eenvoudige uitleg van bekende formules, die gemakkelijk in het geheugen konden blijven hangen.

Door het werk van het Mechelse Concilie verscheen er in 1609 een catechismus in de volkstaal, van de hand van Ludovicus Makeblijde S.J. en in 1623 met enige wijzigingen een nieuwe, die voor het Mechelse kerkprovincie, waartoe ook Breda en de bisdommen Den Bosch en Roermond behoorden, werd voorgeschreven en die tot diep in de 19de eeuw in gebruik bleef. Deze bevatte 340 vragen, was beknopt en vermeed theologische kwesties en twistpunten; hij is geprezen als de beste voor kinderen die er ooit geweest is.

Voor het Concilie van Trente waren reeds enkele werken in die trant verschenen. In 1529 gaf Luther zijn grote en kleine catechismus uit. Calvijn schreef in 1537 een catechismus in het Frans. Dit zal de reden geweest zijn dat het Concilie in 1546 een rooms-katholieke versie wilde tot stand brengen. De Anglicaanse Kerk gebruikt een zeer korte catechismus, opgenomen in het *Book of Common Prayer*. De tekst is in 1649 vastgesteld[2]

We hebben enkele catechismussen uit de 18de eeuw geconsulteerd, om aan te voelen welke tekst Maria Cornelia De Vries moest van buiten leren. We moeten tevens opletten met het inschatten van de leeftijd van de toenmalige eerste communicanten. Nu ontvangt men de eerste communie op 7-jarige leeftijd, maar in de tijd van mijn grootmoeder (vóór de Eerste Wereldoorlog) had die plechtigheid plaats op 11-jarige ouderdom. We moeten dus nog nagaan welk de leeftijd was, dat men in de 18de eeuw de eerste communie ontving.
In de catechismus voor de toenmalige voorbereiding op de eerste communie staan o.a. volgende vragen[3]:

---

[1] Catechismus: van het Latijnse *'catêchismus'*, van het Griekse *'katêchismos'*, bij werkwoord *'katêchein'* is 'hardop onderrichten'.

[2] De voornaamste gegevens hebben we geput uit het Theologisch Woordenboek, onder redactie van H. Brink, Roermond en Maaseik, 1952.

[3] Bezondere en noodzaekelyckste hoofdstukken der christelycke leeringe volgens den Mechelschen Catechismus. Voorbereiding eerste communie, Brepols Turnhout, approbatie 9 januari 1777.
Dezelfde tekst lezen we in een uitgave uit Gent, *'by J. Begyn op d'Appel-Brugge inden Engel'*, en een uitgave *'tot Loven'*, approbatie 9 januari 1777.

Vraag: Kan God ons zien
Antwoord: Jae
V: Ziet en weet God alles
A: Jae, zelfs onze gepeyzen
V: Heeft God dan oogen
A: Neen
V: Hoe kan God dan alles zien zonder oogen
A: Door zyne Goddelyke alweetentheyd.

Een veel omvangrijkere catechismus kon men bijvoorbeeld in 1604 kopen in de *'Plantijnsche Druckerije bij Jan Moerentorf'*[4] te Antwerpen[5]. Deze was samengesteld door de gekende jezuïet Frans de Coster. Wie een overzicht wil hebben van de talloos gepubliceerde catechismussen kan de bibliografie van Gerhard Bellinger consulteren[6].
In België verscheen in 1946 een nieuwe eenheidscatechismus voor alle bisdommen, die een tweetal keren werd bijgewerkt.

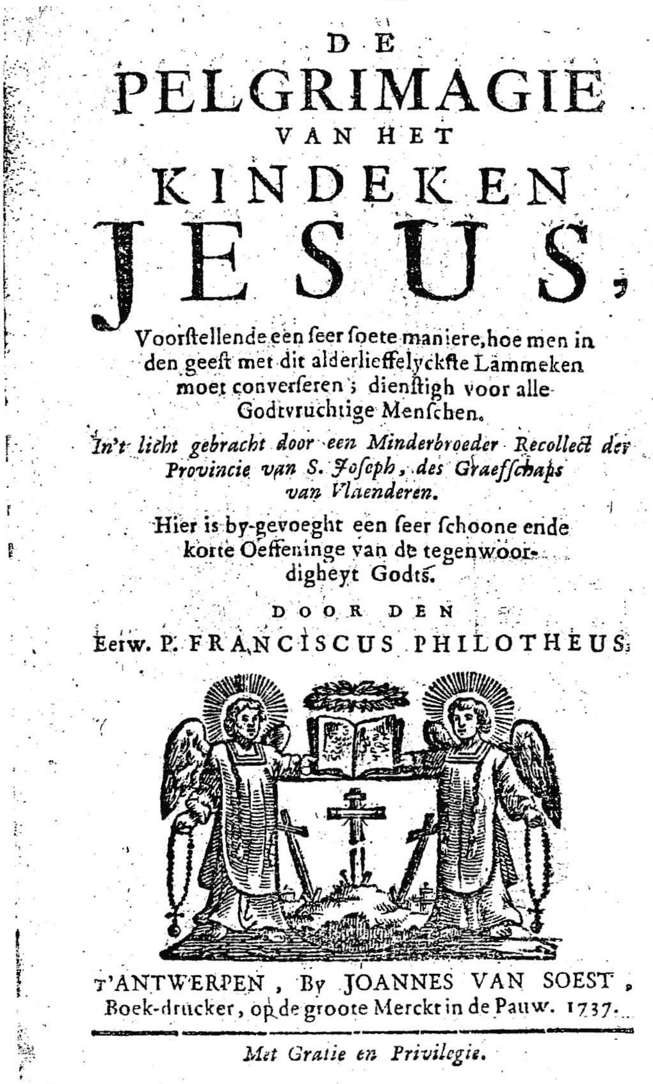
DE
PELGRIMAGIE
VAN HET
KINDEKEN
JESUS,
Voorstellende een seer soete maniere, hoe men in den geest met dit alderlieffelyckste Lammeken moet converseren; dienstigh voor alle Godtvruchtige Menschen.
In't licht gebracht door een Minderbroeder Recollect der Provincie van S. Joseph, des Graefschaps van Vlaenderen.
Hier is by-gevoeght een seer schoone ende korte Oeffeninge van de tegenwoordigheyt Godts.
DOOR DEN
Eerw. P. FRANCISCUS PHILOTHEUS.
T'ANTWERPEN, By JOANNES VAN SOEST, Boek-drucker, op de groote Merckt in de Pauw. 1737.
Met Gratie en Privilegie.

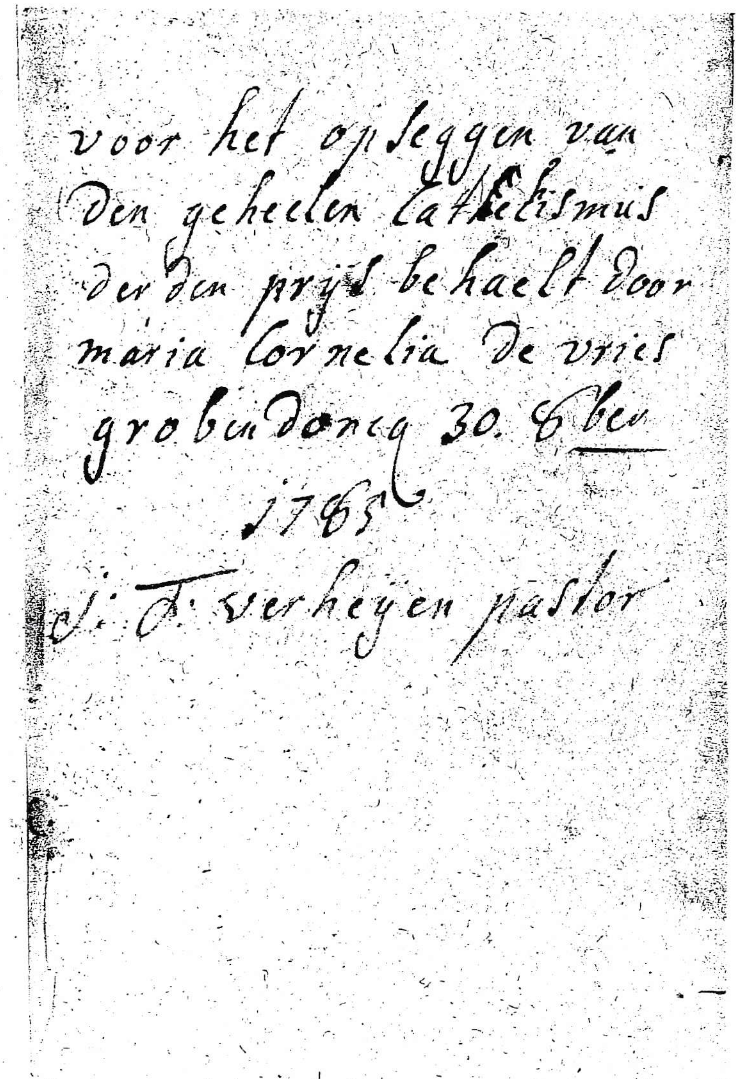
voor het opseggen van
den geheelen cathechismus
der den prys behaelt door
maria cornelia de vries
grobbendonck 30. 9bre
1765
J. F. verheyen pastor

---

[4] De familie Moerentorf verlatiniseerde hun naam in Moretus.
[5] COSTERIUM, Franciscum, *Catechismus, Dat is, De Christelijcke leeringhe in maniere van t'samen sprekinghe tusschen den Meester ende den discipel*, t'Antwerpen, in de Plantijnsche Druckerije bij Jan Moerentorf, 1604.
[6] BELLINGER, Gerhard, *Bibliographie des Catechismus Romanus. Ex Decreto Concilii Tridentini ad Parochos 1566-1978*, Baden-Baden, 1985.

KERKARCHIEF VOORSCHOTEN – VIERSEL - MASSENHOVEN

Hugo Lambrechts-Augustijns

In het kerkarchief van Viersel hebben we 4 registers genoteerd, die interessant zijn voor ons onderzoek in de Kempen. (Deze registers bevinden zich in het Rijksarchief van Antwerpen)

Register 10: testamenten 1575-1782

22 mei 1575: Maria van Sande Jacopsdochtere x Peeter Caelheyt, haar beste rok aan Amelberga van Mol x Jan vanden Sande Peterssone, haar schort aan Barbara Willems, haar mortschelt(?) aan Gommarijn de Laet, getuigen Gommar Embrechts en Servaes van Zoeme.

8 sept 1640: Catharina Joris, getuigen J.B. Verlinden en Peeter Wintermans

10 mei 1646: Willem Gestelmans, Voorschoten, x Heijlken de Bie, andere goederen zullen gedeeld worden tussen de kinderen van zijn dochter Janneken Gestelmans, getuigen Huybrecht Voorspoet en Adriaen Bosscharts.

7 mei 1654: Laureys der Kinderen, oud ontrent 30 jaren, zoon van Willebrordus der Kinderen x Elisabeth vanden Bogaerde (nu xx met Adriaen vanden Berge), getuigen Jan vanden Berge en Andries Pulmans.

15 december 1654: Susanna Bouwen, dochter van Hendrick en Naenken Verbert(?), oud 19 jaren, legaat aan haar zusters Elisabeth en Anna Bouwen, getuigen Geeraert Janssens en Jan Huyghen.

31 oktober 1657: Geeraert van Offel Janssone, Massenhoven, zoon van Jan en Maria van Ijsendonck, legaat aan zijn broers Gommer en Jan, getuigen Adriaen Pulmans en Evaert van Cannart.

4 december 1657: Jan de Bie Machielssone, wonende bij zijn zoon Peeter de Bie te Massenhoven, getuigen Cornelis Boterpot en Lenaert Dielkens.

22 mei 1658: Geeraert Janssen, koster en schoolmeester te Voorschoten, legateert (na zijn dood) 50 gld aan zijn oom Jan Janssen, seer miserabel wesende, legaat aan zijn zusters Maria en Barbara Janssen, getuigen Adriaen van Ostaeyen Peeterssone en Aert Slaets (Arnoldus Slaets is gehuwd met Anna Roosbroeckx). (2de kopie van testament aanwezig)

17 januari 1667: Adriaen de Brouwere x Maria Joris, Viersel, legaat aan haar broer Cornelis Joris en haar zuster Elisabeth Joris, getuigen Thomas Bruynseels en Jan Verhaeghen.

10 januari 1669: Elisabeth de Vissere, Voorschoten, x Jacques Dieltkens, getuigen Peeter de Vissere en Jan Mols.

28 april 1675: Franciscus Struyf, Viersel, x Heijlken vanden Berghe, 2 ongehuwde kinderen nl. Cornelius en Petrus Struyf, zijn andere kinderen Joannes, Gaspar en Anna, getuigen Jan de Meyer en Jan vanden Velde. (Franciscus Struyf is begraven op 30 april 1675)

15 mei 1676: Jan van Gulick x Magdalena de Riddere, Massenhoven, getuige is Peeter van Offel.

9 september 1678: Elisabeth vanden Bogaerde x + Adriaen vanden Berghe, Voorschoten, , legaat aan haar jongste dochter Elisabeth vanden Berghe x Peeter Schoors, haar harthouten kist nu staande te Antwerpen te huize van weduwe + Jan Embrechts, getuigen Adriaen Dieltkens en Cornelis Struyf.

25 juli 1671: Jan de Meyer x Maria de Belder, Viersel, getuigen Michiel Neels en Pauwels Franckx.

21 maart 1681: extract uit testament van E.H.Michiel Berrevoets, pastoor van Viersel en Massenhoven..(in het register 11 bevindt zich nog een extract uit een testament van E.H. Michiel Berrevoets, betreffende de kapellanie, testament is verleden voor notaris A.F. Braeckmans te Zandhoven, 24.12.1708)

30 maart 1692: Adriaen vanden Bogaert Peeterssone x Maria Engels, Viersel, getuigen Peeter Schillemans en Adriaen de Visser.

29 juli 1694: Cornelis Struyf Franssone x Elisabeth Dieles, Massenhoven, getuigen Jan Nuyts en Michiel Bervoets.

17 september 1694: Cornelius Mast x Adriana Laenen, Viersel, testatrice geeft aan O.L.Vrouw in de kerk van Viersel haar gouden ring, een zilveren ijzer met haar Agnus Dei, aan hun broers en zusters geven zij ieder 3 stuivers, aan Cornelia Laenen x Gaspar Jacops te Viersel een zak koren van 2 veertelen, getuigen Cornelius en Adriaen Dieltkens .

17 april 1695: Joannes Dieltkens Adriaenssone x Martina Nuyens, Voorschoten, hun kinderen zijn Catlijn, Adriaen en Jenneken, Martina is zwanger, getuigen Adriaen Dieltkens Baes en Sampson van Wesenbeeck.

24 april 1696: Gommar Lambrechts x Elisabeth Segers, Viersel, Gommar gezond en Elisabeth ziek te bed (haere lanckdurighe sieckte), testatrice maakt aan O.L.Vrouw te Viersel, haar zilveren ijzer, legateert aan haar broers Adriaen en Peeter en aan haar zusters Catlijn en Magdaleen Segers te samen 3 stuivers, getuigen Peeter Schoors en Jan Storms.

26 oktober 1702: Barbara van Horck, ziek te bed van de rode loop, ten huize van haar broer Jan van Horck te Viersel, haar oom Gommar van Horck heeft te Antwerpen een obligatie van 50 gld, zij maakt 2 gld aan Jan van Roosbroeckx, zoon van Gommar van Roosbroeckx x Catharina van Horck, getuigen Peeter de Kinder en Peeter Verheyen.

31 oktober 1735: Susanna Catharina Verbruggen x Joannes Jacobs, hun kind is Anna Catharina Jacobs, getuigen Jan Busschots en Joannes Vercaren.

15 augustus 1746: Catharina van der Aa x Petrus Haerts, getuigen Joannes Smits en Petrus Verdonck.

2 november 1755: Cornelius, Jan en Hendrick Jacobs, komende van hun zieke zuster Catharina Jacobs, zij wil haar vorig testament casseren.

11 februari 1756: Cosmas Bossaerts x Maria Wouters, getuigen Joannes Jacobus Slaets en Peeter Vervloet..

16 januari 1766: Egidius Verhelst, maakt aan zijn peter Egidius Michielsen zijn 2 nieuwe zilveren gespen, aan Anna van Lippeloo ene nieuwe koperen moor liggende in zijn kist, resterende goederen aan zijn zusters Barbara en Anna, getuigen Martinus van de Putte en Baltazar van Gorp.

5 november 1767: Godefridus Rijkers x Anna Thijs, getuigen Jan Rijckers en Henricus Thijs.

11 maart 1782: , Cornelius Schillemans x Joanna van Ael, Massenhoven, getuigen Antonius Thijs en Adrianus Paeshuysen.

In register 11 bevindt zich nog een extract uit het testament van Jacques Embrechts, gepasseerd voor schepenen van Viersel op 10 april 1689

Register 13: militaire logementen bij de pastoor 1683-1747

Op heden den ix october 1683, comparerende voor mij openbaer notaris, Jan de Riddere oudtschepene van Broechem ende Melchior vanden Weygaert insgel. oudtschepenen der selven plaetse, ter requisitie vanden borgemeester der heerlijkheid van Massenhoven, verklaren dat de E.H. Cornelius Alexius van Veen, pastoor van Broechem over ontrent 6 jaren aldaar tsijnen huyse heeft gehadt den tijdt van 6 à 7 weken de heer Webbenom, generaal majoor vande Staeten peerden van Hollant ende gouverneur van Bredael hebbende bij hem noch een knecht, medecompareren alnog Adriaen Gijsels, schepenen van Oelegem en Adriaen Embrechts oudschepen der selve plaetse, verklaren dat hun pastoor Craeywinkel aldaar over de 6 jaren insgelijks in zijn huis heeft gehad ontrent de 5 à 6 continuele weken de heer Berloo kolonel van peerden der voors. heeren Staeten, bij hem hebbende eenige knechten, ter presentie van Dominicus van Hove, priester en secretaris van de prelaat van Tongerlo, en Andries Brabants als getuigen.

Wij Andries Maesmants, schout, Jan van Elsen, Thomas Taymans, Daniel de Riddere, Adriaen Luycx, Adriaen Gijsels, Peeter Scheurwechen en Jan Boemans, resp. schepenen en schout van Broechem en Oelegem, verklaren ter verzoeke van de pastoor van Voorschoten en Massenhoven dat wij ten tijde van de logementen van de Hollands en Duitse troepen over enige jaren geleden principaelijk vanden jaere 1678 of daaromtrent niet logeerden ten huize van de pastoor, maar ter contrarie sijn de principaele officieren gelogeert geweest in particuliere huizen bij billieten van ons en onze voorzaten, die daar enige tijd geweest zijn, hebben wij verstaan en gezien dat o.a. de generaal majoor Welenom sonder onse ordre ofte billietteringhe is getrocken in het huys vanden heere pastoor van Broechem ende den colonel Berlo is getrocken in het huys vanden heer pastoor van Oelegem, 10 november 1683

Specificatie van de heer pastoor G.H. Van Horenbeeck tot Massenhoven nopende de logementen der heren generaals die ten tijde vanden voorgaenden oorlog ten zijnen huyse gelogeert hebben , en waarin de gemeente van Massenhoven aan hem moet vergoeden als volgt:
In den eerste heeft de heer baron de Boulogne generaal de Vivres ten sijnen huyse gelogeert 31 dagen in het jaar 1746 hebbende bij zich 30 paarden, 11 knechten en 2 secretarissen

- voor 30 paarden, 2 stv daags maakt op 31 dagen 93 gld
- voor het logeren van 11 knechten 4 stv per man maakt 68 gld 12 stv
- voor het logeren van 2 secretarissen 1 gld daags, maakt 31 gld
- voor de heer generaal 6 gld per dag met vuur en licht, maakt 186 gld

In het totaal 378 gld 12 stv
Verder heeft in 1747 bij hem 11 dagen gelogeerd dhr Somersveldt, generael au chef vande Hannoversche en Engelsche trouppen met 40 paarden en muilezels, en 16 personen soo knechts als meysens

- voor het logeren van de beesten iedere dag 2 stv, maakt 22 gld
- voor ieder knecht en meisje 4 stv per dag, maakt 35 gld 4 stv
- voor zijne excellentie 12 gld per dag met vuur en licht, maakt 132 gld

Totaal 189 gld 4 stv

Register 222, ingekomen borgbrieven 1652-1696, 8 stukken

-18 maart 1653: Voor schepenen van Berlaar compareren pastoor Gaspar Cocx en H. Geestmeester Guilliam Sleecx, borgbrief voor Jan vanden Zande, geboortig van St.-Niklaas, Vlaanderen, en Anna Guldentop, komen in Viersel wonen.
-26 maart 1661: Voor Jan van Ischoven en Symon Maes, schepenen van Pulderbos, borgbrief voor Catlijne de Meyer x Adriaen van Bauwel
-30 juni 1661: Joannes Baptista Pitau, pastoor van Boechout, Andries de Jonghe en Jan de Winter, H. Geestmeesters, borgbrief voor Antoni Priem.
-1 april 1669: Peeter de Schuttere, schepen van Nijlen, Bijvang van Lier, Jan van Echelpoel en Peeter ... Lebetine(?) H. Geestmeester, Balthasar Anthoni, pastoor, borgbrief voor Martijn Lodewijck, geboortig van Nijlen, x Thomas Brunsels, geboortig van Oostmalle
-12 maart 1670: Gummaer de Lange gaat Oelegem verlaten en naar Viersel wonen, verzoekt H. Geest van Oelegem borg te blijven.
-10 januari 1691: Marcus Antonius Bigato, pastoor, Andries Maesmants, Jan van Elson, Baltasar van Meye en Thomas Taymans, schepenen van Broechem en Oelegem, Adriaen Stylaerts H. Geestmeester, borgbrief voor Adriaen Vloeberghs Peeterssone x Maria vanden Sanden, geboren alhier te Broechem.
-23 januari 1696: Schout Andries Masmans, Jan van Elsen, Dominicus van Soenen, schepenen van Broechem, Cornelis Dins en Peeter de Riddere, H. Geestmeesters, borgbrief voor Guilliam van Bosch Hendrixsone, geboren te Broechem, x Elisabeth Michils
-01 februari 1696: pastoor Godefridus vander Donck, drossaard Jaspar Vereycken, Willem de Cnoddere, Andries Dalemans, Jan van Gansen en Jacobus Verhaghen, schepenen, Willem Dalemans en Cornelis Gijsels H. Geestmeesters van 's-Gravenwezel, borgbrief voor Elisabeth Gijsels Willemsdochter, moeder is Elisabeth Brabants, gehuwd met Cornelis Soetewey, onze ingeborene is.

Register 223, uitgaande borgbrief

9 oktober 1669: pastoor Michiel Barrevoets en H. Geestmeester Adriaen Spapen, staan borg voor Gommerijn Huygen Willemsdochter, moeder is Elisabeth Wintermaes(?), ingeborene, gehuwd met Peeter Struyf Marcussone, willen gaan wonen te Nijlen, Bijvang van Lier.

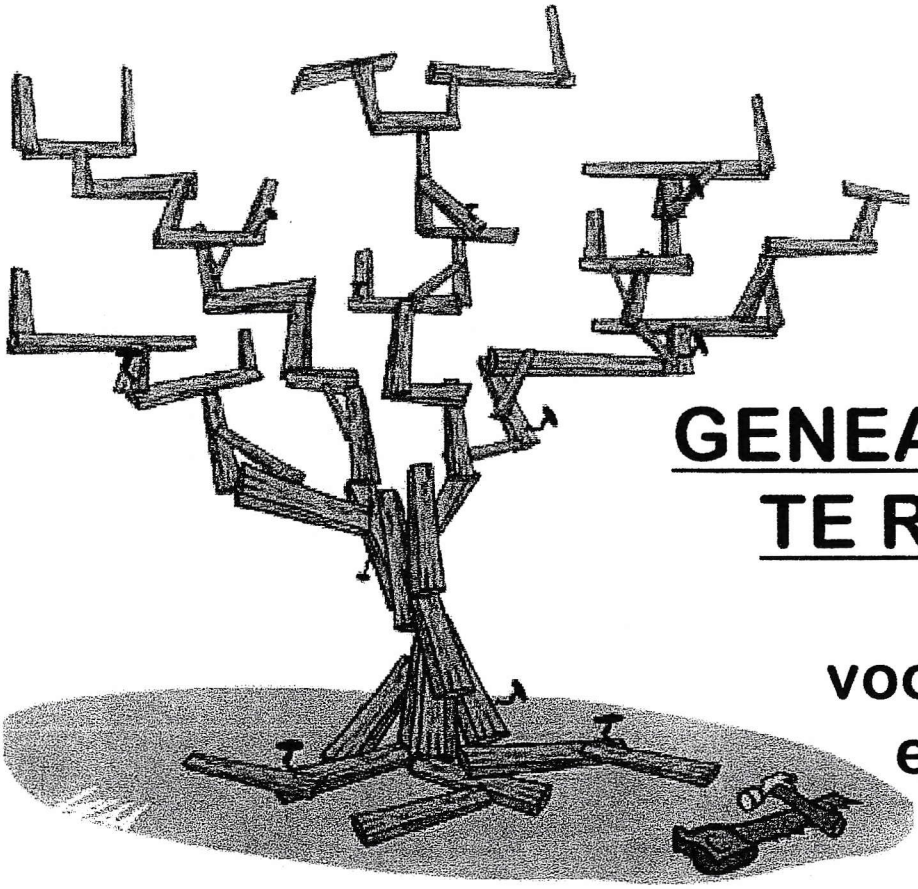

DERDE GENEALOGIEDAG TE RAVELS-EEL

voor beginnende en gevorderde stamboom-onderzoekers

Naast de demo's vindt U ons (en je voorouders) op ZO 21 MAART, 10u – 17u, Gemeentezaal, Eelstraat 2 (bij kerk) Ravels-Eel

Dit is een grensoverschrijdende samenwerking van Belgische en Nederlandse heemkringen uit Arendonk, Baarle-Hertog & -Nassau, Beerse, Goirle, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels, Reusel en het VVF.

inkom gratis

Begraafboek Hoogstraten

Transscriptie van de inschrijving van 17 juli 1761 inzake de begrafenis van R.A.D. Kaufhold, raadsheer van de Prins van Hoogstraten in verband met een betwisting over de vraag wie nu eigenlijk het recht had deze begrafenis te doen.

" 17 July 1761 Overleed schielijk in het kasteel R.A.D. Kaufhold, raadsheer van de zeer verheven prins, hertog van Hoogstraten, en op de 19de om 11.00 uur werd hij door mij, pastoor R.B. Theo Van Den Broeck begraven in het hoogkoor.
De dag voordien echter rond negen uur 's avonds, de dag voor de begrafenis van de voormelde heer Kaufhold, schreef de heer Sandecanus (verder in de tekst vermeld als "aartspriester") *De Vos, pastoor in Meer, mij een brief en pretendeerde dat het zijn taak was, daar hij er eerder geen weet van had dat deze door mij werd begraven, met voorbijgaan aan zijn recht(en). Aangezien het de dag voor de begrafenis van de heer was, heb ik op deze brief geen antwoord gegeven, opgeslorpt als ik was door andere bezigheden (moeilijkheden?).*
De dag na de begrafenis echter kwam de Sandecanus tot mij om mij te spreken en te vragen op welke wijze dit despuut zou worden opgelost. Ik heb geantwoord dat de voirs. begraving aan mij toekwam, op basis van redenen, door mij ingeroepen en dat hij ook zijne (argumenten) kon aanvoeren. De Sandecanus bekloeg zich bij de zeer eerwaardige heer bisschop van Antwerpen, Gabriel Henricus, van wie ik een brief ontving, waarin mij gevraagd werd dat ik in de eerste plaats mijn gefundeerde mening (opvatting) zou overmaken aan de zeer eerwaardige (bisschop Gabriel Henricus), wat door mij gedaan werd, welke brief ik hier bijvoegde. Reeds een maand geleden is deze verstuurd, nochtans heb ik tot op heden geen antwoord bekomen. De brief werd door mij op de 27ste van de maand november overgemaakt.
Dit is wat ik, pasoor Theo Van Den Broeck, verklaar.
Op de zesde dag in de maand december, heb ik een brief ontvangen, door hemzelf getekend, van de zeer eerwaardige en zeer illustere heer bisschop van Antwerpen, Henricus Gabriel die schreef:
Eerwaarde heer,
Lange tijd heb ik geaarzeld om te beslissen in dit dispuut tussen U en de heer Aartspriester van het district Hoogstraten, inzake het recht van begraving van de heer Kaufhold.
De hier aangevoerde argumenten laten mij in twijfel achter, vandaar mijn besluit om het ingeroepen recht gelijkelijk tussen U te delen. Dit voorstel werd door de heer aartspriester geaccepteerd. Ik twijfel er niet aan dat gij voor Uw gemoedsrust deze regeling ook zult aanvaarden. Overigens (schijnt het mij toe) dat U overtuigd bent en altijd de meest toegewijde dienaar voor U en was getekend,
H.G. Bisschop van Antwerpen, wat ik hierbij verklaar R.D. Theo Van Den Broeck, pastoor.
Op voormeld schrijven van zijne zeer illustere heb ik geantwoord, dat ik in dit geval .. salva manento,...aan het verzoek van zijne zeer illustere zal voldoen, alhoewel er geen voorlopig besluit(vonnis?oordeel?) is van het kapittel, en ik geen afstand kan doen van het aloude voorrecht met het oog op mijn opvolgers.
wat ik, R.D. Theo Van Den Broeck hierbij verklaar."

Deze vermelding, opgesteld in het latijn, werd uit de parochieregisters van Hoogstraten overgenomen door Victor Bertels, die deze parochieregisters vanaf de kopies der originele akten helemaal opnieuw heeft bewerkt en gedigitaliseerd en door ondergetekende, zo goed als mogelijk, in het nederlands vertaald.

Andre Van Steenbergen

België-Belgique
P.B.
2390 Malle
8/4670

DE KEMPISCHE GENEALOOG

Driemaandelijks Tijdschrift

Jaargang 16 – NR. 2 periode april – juni 2004

Afgifte Kantoor : 2390 Malle

V.V.F. KEMPEN

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE
Provinciale Afdeling Antwerpen VZW.
AFDELING KEMPEN – Rek. 880-2179571-28

Verantwoordelijke Uitgever:
A.Van Steenbergen, Gagelhoflaan 47, 2980 ZOERSEL

Woordje van de redactie

Beste lezeres, beste lezer,

Tiens, bestaat dat nog? zullen misschien enkelen onder U zich afvragen, wanneer zij bij het begin van het nieuwe (winter)seizoen opeens de Kempische Genealoog in hun brievenbus krijgen. Welja ons ledenblad bestaat nog, alleen drukke bezigheden hebben ons verhinderd om het tweede nummer van dit jaar te laten verschijnen.
De voornaamste reden hiervan is dat ondergetekende zich intensief heeft ingelaten met het inscannen van meer dan 50 zeer interessante boeken, vooral leen- en cijnsboeken, uit het familiale archief van de familie de Renesse, vroegere kasteelheren van Oostmalle.
Dit is een initiatief van de werkgroep "Ontsluiting Renesse Archief", een samenwerkingsverband tussen enerzijds de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde , regio Kempen (onze afdeling dus) en anderzijds de Heemkundekring van Malle en de VZW Domein de Renesse.
Aangezien het inscannen met behulp van een A4 flatbedscanner onbegonnen werk was, gezien de slechte staat van vele documenten en de grootte hiervan, werd via Minolta gezocht naar een instantie die in het bezit was van een zogenaamde "boek"- of "overheadscanner", waarbij het boek gewoon op een vlak bed wordt opengelegd en van boven uit wordt gescand en tegelijkertijd als PDF- file opgeslagen in het geheugen van een computer.
Deze instantie werd gevonden in Antwerpen, nl het KMSKA of het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, afdeling Kunstbibiliotheek, waar wij in de persoon van de heer Rogiest, adjunct- bibliothecaris een persoon vonden die zich enthousiast mee inzette om ons, mits zekere restricties wat de periode van toegang betreft en mits een huurprijs voor de "time-sharing" van de boekscanner, toe te laten dit inscannen in de beste omstandigheden uit te voeren. Verder nieuws hierover volgt door Marc Van den Cloot.
Een andere reden is dat jullie, onze lezers, blijkbaar een grote drempelvrees koesteren om Uw eigen wetenswaardigheden of opmerkelijke feiten, die iedereen wel eens ontmoet bij zijn genealogische navorsingen, aan ons kenbaar te maken voor publicatie.
Gevolg is dat wij de benodigde kopij dan maar zelf moeten zoeken en beroep doen op onze vaste leveranciers, die ik hierbij nogmaals wil bedanken: Hugo Lambrechts, Vic Bertels en Marc Van den Cloot.
Wij reserveren van nu af telkens een volle bladzijde in elke publicatie voor het publiceren van een kwartierstaat door één van onze leden. Liefst een kwartierstaat van 6 generaties. Wij beschikken over een sjabloon om deze kwartierstaat snel en uitstekend weer te geven op A4 formaat. Stuur een mailtje naar avsteenb@pandora.be en ik stuur U per kerende deze sjabloon toe. (Zie terzake Kwartierstaat Raf Van Gorp in onze uitgave nr 4 van okt-dec 2003;
Om de reeks in te zetten publiceer ik hierbij mijn eigen kwartierstaat. Laat mij niet in de steek!
Onze eerstvolgende genealogische vormingsavond in het kasteel de Renesse is op maandag 4 oktober. Het loont de moeite om ons eens een bezoek te brengen, want er is de laatste tijd zeer veel nieuw materiaal bijgekomen. Ook onze verzameling bidprentjes en rouwbrieven groeit bestendig. Hopelijk tot ziens op 4 oktober. (Zie ook Vlaamse Stam)

Andre Van Steenbergen

32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
Franciscus Van Steenbergen	Anna Maria Faes		Anna Catharina Dockx	Joannes Gerardus Cremers	Maria Jan Geraarts	Henricus Hurckmans	Catharina Venmakerse	Jacobus De Visscher	Joanna Maria Campers	Cornelius Maes	Maria Theresia Dierckx	Jacobus Snels	Maria Catharina Dries	Clemens Servaes	Dimphna Verheyen	Petrus Dictus	Catharina Vervoort	Christiaan Breugelmans	Maria Catharina Wouters	Joannes Dockx	Joanna Catharina Lanslots	Antonius Van Laer	Joanna Maria Vervecken	Joannes Henricus Van Bergen	Maria Catharina Verbreucken	Gregorius Strijbos	Anna Catharina Van Dyck	Marinus Brosens	Maria Theresia De Vos	Antonius Van Tichelt	Dymphina Van Looveren
XVossel aar10.11 .1820		x		Riethove 25.04. 1789		xBergeijk 02.10. 1808		Hoogstra ten19.04. 1825x		Beerse 03.08. 1821x		Wortel 01.1802		Meer 30.01. 1810		Wuustwez el25.05. 1803x		x		x		x		Meer 26.01. 1773x		XHoogstr aten 09. 03;1801.		Wortel 16.06. 1821x		Loenhout 25.01. 1819x	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31																
Petrus_Josephus Van Steenbergen ° Vosselaar 22.09.1821 + Gierle 11.04.1859	Justina Dockx ° Gierle 30.04.1828 + Beerse 24.04.1879	Thomas Cremers ° Riethoven (NL) 26.12.1793 + Tielen 24.08.1864	Anna Maria Hurckmans ° Bergeijk (NL) 21.02.1817 + Tielen	Joannes Baptista De Visscher ° Hoogstraten 10.07.1821 + Beerse 14.03.1919	Carolina Maes ° Beerse 18.03.1825 + Beerse 16.04.1903	Bernardus Snels ° Wortel 21.01;1805 + Vosselaar 09.12.1879	Joanna Servaes ° Castelré 5nl° 13.09.1815 + Vosselaar 08.03.1901	Adrianus Dictus ° Wuustwezel 19.09.1807 + Beerse 25.12.1844	Petronella Breugelmans ° Beerse 11.08.1811 = Beerse 09.02.1853	Adrianus Docokx ° Merksplas 30.03.1826 + Beerse 28.09.1909	Justina Van Laer ° Beerse 01.10.1824 + Beerse 08.03.1913	Johannes Petrus Van Bergen ° Meer 17.01.1786 + Meer 12.04.1853	Maria Elisabeth Strijbos ° Hoogstraten 07.12.1804 + Meer 29.10.1880	Petrus Brosens ° Wortel 30.05.1822 + Minderhout 30.04.1895	Anna Cornelia Van Tichelt ° Loenhout 01.06.1827 + Minderhout 01.06.1895													
Vosselaar 30.04.1853		Tielen 07.01.1842		Vosselaar 11.09.1845		Vosselaar 24.08.1842		Beerse 10.02.1840		Merksplas 30.06.1853		Meer 12.04?1853		Loenhout 14.04.1852													
8		9		10		11		12		13		14		15													
Franciscus Van Steenbergen ° Gierle 11.07.1851 + Beerse 15.07.1935		Maria Catharina Cremers ° Tielen 16.04.1851 + Beerse 22.01.1936		Jacobus De Visscher ° Vosselaar 15.02.1849 + Antwerpen 07.01.1940		Joanna Cornelia Snels ° Vosselaar 05.02.1845 + Antwerpen 15.01..1935		Carolus Dictus ° Beerse 30.01.1844 + Beerse 17.11.1908		Maria Elisabeth Dockx ° Beerse 02.02.1849 + Beerse 25.03.1937		Franciscus Van Bergen ° Zundert (NL) 09.08.1847 + Beerse 05.09.1935		Maria Brosens Baarle-Nassau (NL) 14.01.1853 + Beerse 18.03.1922													
X Tielen 07.04.1875				X Vosselaar 05.02.1877				X Beerse 10.04.1872				X Minderhout 05.11.1877															
4				5				6				7															
Josephus Van Steenbergen ° Tielen 21.05.1875 + Beerse 12.10.1951				Maria Carolina De Visscher ° Vosselaar 25.05.1879 + Beerse 25.09.1970				Joannes Camillus Dictus ° Beerse 03.12.1885 + Beerse 13.04.1946				Leonia Maria Francisca Van Bergen ° Merksplas 20.12.1891 + Herent 30.07.1978													
X Vosselaar 26.06.1907								X Beerse 06.01.1911																			
2								3																			
Joseph Jacobus Van Steenbergen ° Beerse 20.10.1909 + Beerse 11.12.1991								Maria Cornelia Dictus ° Beerse 10.11.1914																			
X Beerse 16.05.1939																											
1	Andre Joseph Van Steenbergen ° Beerse 06.03.1940 Secretaris VVF Regio Kempen																										

VOLDER CHRISTIAEN PEETERS UIT BREDA

Hugo Lambrechts-Augustijns

Uit onze geschiedenisboeken weten we dat onze gewesten tijdens het bewind van de aartshertogen Albrecht en Isabella het betrekkelijk goed hadden. Maar na de dood van Albrecht in 1621 eindigde het Twaalfjarig bestand en gaan de Nederlanden terug naar Spanje. We kennen terug heel wat krijgsrumoer en onze Noorder-Kempen vormen een buffer tussen de machtsverhoudingen tussen de Spanjaarden, waarvan wij als Zuid-Nederlanders afhankelijk zijn, en de Noordelijke Provinciën. In 1622 heft Spinola de belegering van Bergen-op-Zoom op.
De Hollanders stellen in die jaren, voor zover hun stropers onze gebieden kunnen bereiken "een maandelijkse contributie" in. De dorpen in de buurt van Antwerpen worden aangeschreven om maandelijks een zeker bedrag te komen betalen te Bergen op Zoom op straffe van "executie". En de militaire benden die met deze "executie" belast zijn, krijgen hun aandeel in het geroofde. Uit onderstaande gegevens leiden we af dat de gemeenten rond Hoogstraten schatplichtig waren aan Breda. Het is in dit daglicht dat we sommige handelingen van Hollandse quasi-militairen, die toen dachten dat hen alles gepermitteerd was, moeten zien. Hun op de vingers tikken was om moeilijkheden vragen. Dit ondervond onze vorster uit Minderhout, Lenaert Jaspers.

Ook andere omstandigheden maakten het leven in die tijd niet gemakkelijk. In 1622 stierven zes personen te Minderhout aan de pest, in 1623 eveneens zes en in 1624 tien. In het pestjaar steeg dit aantal tot 95 doden, waarvan twee aan de pokken (1).
Contacten met vreemdelingen moesten meestal tot het minimum beperkt worden. In zijn werk "De liefdadige kapucijn" somt pater Maurice de Tolon naar aanleiding van de pest van 1656 in Genua de voorzorgsmaatregelen op die men dient te nemen: niet spreken met een verdacht persoon uit de stad als de wind in uw richting waait; aromatische kruiden branden ter desinfectie; kleding en beddengoed van verdachte personen wassen, of nog beter nog verbranden, en vooral veel bidden (2).

In de processtukken van het oud gemeentearchief van Hoogstraten lezen we enkele voorvallen te Minderhout in het jaar 1623. Hoewel het eerste voorval een amoureuze achtergrond heeft, moeten we wijzen op het gewelddadig karakter van Christiaen Peeters. We merken op dat de meeste personen die betrokken zijn in onderstaande geschiedenis geboren zijn in de 16de eeuw, in een periode dat de parochieregisters nog niet bestonden in Minderhout.
Deze verklaringen werden allen genoteerd op 2 oktober 1623 ten overstaan van Floris Severijns en Jacop de Brouwer, schepenen binnen de vrijheid van Hoogstraten (3).

Anthonia Stoffels, weduwe van wijlen Peeter Janssen en ontrent 32 jaar oud, verklaart dat zij enige tijd geleden in de vooravond ten huize van haar schoonvader Jan Geertssen van Laer was, toen twee mannen binnen kwamen, namelijk Christiaen Peeterssen, volder uit Breda, en Andries Claessen. Een volder is werkzaam op een volmolen. Het vollen is het gelijktijdig laten krimpen en vervilten van wollen weefsels. Door de knedende of stuikende werking op de stof, krijgt deze een in- en uitwendige structuurverandering. Inwendig gaan de draden aan elkaar vilten en uitwendig wordt de binding onder de gevormde viltlaag min of meer onzichtbaar. Het vollen is een bewerking, niet alleen om vilt te maken, maar ook om geweven stoffen steviger en meer bestand tegen slijtage te maken. Over de volmolen van Ibrugge, op het grondgebied van Minderhout, komen we verder in ons verhaal nog terug.

Nadat Andries was weggegaan heeft Christiaen *"voor vuyt sijne broecke getrocken eenich lijnwaet"* en zei tegen haar dat hij haar dat zou geven ingeval zij zijn wil wilde doen. Toen Anthonia weigerde in te gaan op de nogal ruwe avances van Christiaen, begon hij te dreigen haar te slaan. Dit is helemaal niet bevorderlijk voor een vriendschappelijk samenzijn. Christiaen herhaalde verschillende keren dat hij haar *"dijen avont tot sijnen wille soude hebben off dat hem de duyvel soude haelen."*
Anthonia nam het wijselijk besluit uit het huis te vluchten en liep naar haar buren. Daar bleef zij tot haar schoonvader, haar moeder en haar zuster, in het gezelschap van de vorster van Minderhout, Lenaert Jaspers, thuis kwamen. Deze bevonden dat de deur open stond en dat er geen licht in huis was.

Verwonderd ging Maeyken Frans Verhoeven, huisvrouw van Jan Geertssen van Laer en in de 60 jaar oud, in huis en riep naar haar dochter. Haar man, Jan, is dan naar de buren gegaan en trof daar Anthonia aan. Hij bracht haar terug naar huis, waar zij zich over de volder beklaagde bij vorster Lenaert Jaspers. Ondertussen zag het gezelschap dat volder-ruiter Christiaen Peeterssen op het bed lag. Deze stond op en ging bij het vuur zitten. Lenaert vermaande hem met te zeggen dat *"hij de kinderen nyet en behoorde te vervaeren als de ouders van huys waeren."*

Christiaen sprong recht en zette zijn pistool op het lichaam van Lenaert, zeggende als hij *"eens kickte ofte spraecke"*, hij hem zou doorschieten. 'Doorschieten' is misschien een combinatie van de werkwoorden 'dood schieten' en 'door steken'. Chris uitte nog meer bedreigingen aan onze vorster: hij zou hem die avond koud maken, hem doen sterven, hem op het stro leggen en zijn pistool zou de gehele dag op hem gespannen blijven.
Lenaert moet dan een uitval gedaan hebben naar Christiaen. Er is een schot afgegaan, maar de kogel is in de schouw terechtgekomen. Lenaert en de volder zijn al vechtend op de grond gevallen. Anthonia is een tweede maal uit huis gelopen, om hulp bij de buren te halen. Zij was al buiten de deur toen het schot afging.

Maeyken moet samen met haar dochter uit huis gegaan zijn, want zij heeft ook het schot gehoord toen zij buiten de deur was. Zij verklaart tevens dat er tegenwoordig nog altijd twee kogelgaten zich in de schouw bevinden. In de verklaringen is nergens sprake van een tweede schot. Maeyken is uit haar huis gebleven tot de volder werd afgevoerd. Zij zag dat Lenaert de volder, die aan zijn hoofd bloedde, met een kar naar Hoogstraten bracht. Mogelijk is de volder bij de schermutseling in het huis, met zijn hoofd ergens tegen gestoten.

We weten reeds dat Jan Geertssen van Laer, ook in de 60 jaar oud, naar de buren ging toen hij thuis *"over sijn volck had geroepen."* . Daar vond hij "zijn huisvrouws voordochter", die hij vroeg waarom zij uit huis was. Deze antwoordde dat de volder in huis was en dat zij van hem *"vervaert"* was. Zij gingen terug naar huis, maar Jan bleef met de buren op straat *"couten."*
De buren zullen hem objectievere informatie hebben kunnen bezorgen over de situatie dan Anthonia, die wat over haar toeren zal geweest zijn. Op het geroep van zijn huisvrouw en Anthonia liep hij naar zijn huis. Hij was juist binnen toen hij het schot hoorde afgaan. Hij zag Lenaert en Christiaen op de grond liggen en liep terug naar buiten om de buren erbij te halen. Er is dus heel wat over en het weer gelopen. Terug gekomen met zijn versterking zag Jan dat de volder aan zijn hoofd bloeide.

Uit voorgaande gegevens leiden we af dat Maeyken een tweede maal gehuwd is, namelijk met Jan. De omschrijving 'schoonvader' moet eerder als 'stiefvader' beschouwd worden. Dan

klopt ook de omschrijving dat Jan de 'voordochter' van zijn huisvrouw bij de buren ging halen. Met 'voordochter' moet niet verstaan worden dat Anthonia zou geboren zijn vóór de huwelijksinzegening van haar ouders. Zij is een dochter uit een 'vorig' huwelijk van zijn huidige huisvrouw Maeyken. In de parochieregisters van Minderhout vonden we geen gegevens betreffende deze twee gezinnen. Een beetje logisch, als we weten dat Anthonia Stoffels rond 1591 geboren is en de parochieregisters pas in de 17de eeuw te Minderhout een aanvang nemen (in de veronderstelling dat zij in Minderhout gedoopt zou zijn.)

De 40-jarige burgemeester van Meer, Geert Frans Snels, was op de bewuste avond met Peeter Meeussen gekomen van de hoeve 'ter Elst' en gingen naar de boomgaard van Jacob Thomas. Daar aangekomen hoorden zij een geroep en een geschreeuw, gevolgd door een schot van een geweer (het zal eerder een pistool geweest zijn). Zij liepen samen naar het huis van Jan Geertssen van Laer en vonden de gekwetste Christiaen Peeters, zittende bij het vuur. Christiaen zei dat het niet zijn schuld was, waarop Geert hem vroeg wat hij daar in huis te doen had. Deze antwoordde dat hij *"ievers"* (ergens) moest slapen. Hij vertelde er natuurlijk niet bij dat hij dit wilde doen in gezelschap van de dochter des huizes. Geert zei dat er in zijn herberg wel plaats was, maar Christiaen vroeg een kar om naar Hoogstraten gevoerd te worden. Twee kinderen van Geert wilden de paarden en de kar mennen, en toen Christiaen op de kar zat, zei Lenaert dat hij de volder wel zou wegvoeren. Iedereen moest thuis blijven tot hij terug was.

Peeter Meeussen, 40 jaar oud, en Adriaen Commers, 36 jaar oud, beaamden woord voor woord de vorige getuigenis

In de getuigenissen staat dat het voorval zich 'enige tijd geleden' had afgespeeld. Hoe lang dit geleden is weten we niet exact, maar de volgende feiten zullen plaats gehad hebben 'na' de schermutseling tussen de volder en de vorster.

Cornelis Adriaen Keysers (4), burgemeester van Minderhout en ontrent 45 jaar oud, verhaalt dat hij enige dagen geleden naar Breda was geweest om een maand contributie te betalen. Hij kwam op de havenmarkt de volder Christiaen Peeters in gezelschap van enkele anderen tegen. Christiaen zei goedendag tegen Cornelis en vroeg hoe het was met de vorster Lenaert Jaspers. Cornelis antwoordde dat Lenaert ook al aan het gaan was. Uit deze reactie leiden we af dat Lenaert ook enige kwetsuren zal opgelopen hebben. Lenaert heeft de volder toch nog naar Hoogstraten kunnen voeren met paard en kar.

Andries Claessen Deckers, kleermaker te Minderhout en 25 jaar oud, was enige weken geleden naar "Sinte Oyengreyt", in de buurt van 's-Hertogenbosch, op bezoek gegaan bij zijn twee broers. Hij was onder andere in het gezelschap van Christiaen Peeters, die te Breda in dienst was. Deze wilde in 's-Hertogenbosch dienst nemen. Onderweg *"coutende"* begon Christiaen te kijven over vorster Lenaert Jaspers. Christiaen zou onze vorster bij een volgende ontmoeting 'doorschieten'. Misschien zal hij met een partij soldaten ten huize van Peeter van Lier komen, om Lenaert te vinden en met hem af te rekenen. Onderweg kijfde Christiaen ook op Jan Willem Schuermans, lakenverkoper te Hoogstraten, die hij bij de eerste de beste gelegenheid ook zou doorschieten. Christiaen was nog 100 guldens schuldig aan Jan Schuermans, maar hij wilde daarvan geen duit betalen. Andries zal wijselijk gezwegen hebben, want als Christiaen bij hem een kostuum komt bestellen, kan hij waarschijnlijk ook naar zijn duiten fluiten.

Catlijn Stoffels, huisvrouw van Andries Claessen, oud ontrent 35 jaar, was enige weken geleden ten huize van Peeter van Lier, waar Christiaen Peeters aanwezig was. Zij heeft gehoord dat de volder kijfde op Lenaert Jaspers. *"Hij gaet dijen vogel op sijn lijff dreygen"*, dat hij deze zou doorschieten.

We belanden nu bij Peeter van Lier, wonende te Minderhout en 36 jaar oud. Op een zaterdag namiddag, enige weken geleden, zat Christiaen samen met Peeter Oigsten iets te drinken in het huis van Peeter. Christiaen kreeg woorden met Peeter Oigsten over een zekere schuld van een weefgetouw, welk Peeter nog moest betalen. Christiaen begon weer te schimpen op de lakenverkoper Jan Willem Schuermans. Deze zou een dief zijn. *"Dat hij hier waere ick soude hem doorschieten gelijck ick door die doore schiete off de duyvel moet mij haelen."*
Christiaen nam zijn pistool en schoot door de voorste deur twee kogels. Peeter van Lier hoorde Christiaen nog verschillende dreigementen uitten aan het adres van Schuermans en ook aan rentmeester Bleyens. 'Doorschieten' kan dus ook 'deur schieten' betekenen.

De verklaring van Peeter van Lier maakt mogelijk een tijdsprong, want hij vervolgt met een gebeurtenis waarbij hij de gekwetste Christiaen in zijn schuur vond. Deze zei dat Lenaert Jaspers dat had gedaan. Op zijn verzoek heeft hij Christiaen naar Ulicoten onder Baarle vervoerd (Ulicoten ligt op de baan van Baarle-Nassau naar Meerle). Christiaen bekende dat hij Lenaert Jaspers met een mes heeft gestoken en gekwetst, ter hoogte van het huis van Peeter van Lier. Zij kwamen toen samen van Meer.
Heer Jan Eeckaert, kanunnik te Hoogstraten, en Pauwels Aertssen gaven Lenaert te kennen dat hij niet lang zou leven als de situatie zo verder bleef duren. In de overlijdensregisters van Minderhout vonden we geen overlijdensakte van Lenaert Jaspers, zodat de kans bestaat dat hij nog een lang leven beschoren is geweest.

De volgende getuige is Elisabeth Andries Claes Piecx dochter, huisvrouw van Peeter van Lier. Zij was die zaterdagnamiddag aanwezig toen onze schutter de deur versierde met twee gaatjes en hij schimpwoorden uitte over mijnheer Schuermans.
Petrus Gerardi van Lier en zijn echtgenote Elisabeth Andries lieten te Minderhout 6 kinderen dopen tussen 1615 en 1629.

Ook weer enige tijd geleden had Christiaen Peeter Wouters, wonende op de Volmolen te Minderhout en ontrent 38 jaar oud, ontboden ten huize van Peeter van Lier. Na wat samen gedronken te hebben begon Christiaen dreigementen te uiten aan het adres van Peeter Wouters, Schuermans en de rentmeester Bleyens. Deze bijeenkomst moet op dezelfde zaterdag plaats gehad hebben, want hier wordt het deurschot ook aangehaald.
Christiaen zei dreigend aan zijn collega Christiaen Peeter Wouters: *"dat het hem veel verdrieten mochte den winter opden volmolen te sijn want dat daerniet een leevent hert op en soude blijven ende dat hijse (hij ze) al bederven soude wie voor Jan Schuermans off Andries Cornelissen lakencoper te Breda het deden of vrochten"*, met meer dergelijke dreigende woorden.

Deken J. Lauwerys vermeldt in zijn molenaarslijst van de watermolen van Ibrugge voor het jaar 1622: Christiaen Pieter De Weert (5). Hoewel deze molen op de Mark in 1518 verhuurd werd als een korenmolen wordt hij in 1622 omschreven als een volmolen. Oorspronkelijk was het een volmolen, die reeds vermeld werd in de oorkonden van 1380 (6).
Christiaen Wouters had het niet gemakkelijk in de jaren 1622-23. In augustus 1622 waren er grote herstellingen aan de grondwerken van de sluis. In die periode waren er vijandelijke legers in de buurt, zodat al het laken dat op de molen gebracht werd om te vollen, door de

eigenaars terug gehaald werd. Komt daar nog een collega-volder uit Breda wat rond zijn oren zagen en dreigementen uiten. Dat is een beetje te veel van het goede.

Eindnoten:

1- J. LAUWERYS, *Minderhout, de kleine Sint Michiel*, HOK, jaarboek 1981, p. 232

2- F. BRAUDEL, *De structuur van het dagelijks leven*, in *Beschaving, economie en kapitalisme,* deel I, 1987, p. 80, "Préservatifs et remèdes contre la peste, ou le Capucin charitable", pater Maurice de Tolon, 1668

3- Stadsarchief Hoogstraten, register 249

4- Terwijl wij in de akte menen de genitiefvorm 'sKeysers' gelezen te hebben, komt te Minderhout voornamelijk de naam 'Keysers' voor, zodat we in ons verhaal de 's' niet hebben weerhouden. In de doopregisters vinden we een Cornelius Adriani Keysers, die gehuwd was met Paulina Henrici Cornelissen en te Minderhout 3 kinderen lieten dopen tussen 1653 en 1661. Een verder genealogisch onderzoek moet uitwijzen of deze Cornelius borgemeester geweest is te Minderhout.

5- J. LAUWERYS, *De Molens van het Graafschap en het Hertogdom Hoogstraten,* HOK, p. 130

6- J. LAUWERYS, *De Molens ...*, o.c., p. 102

Enkele practische zaken in verband met De Kempische Genealoog

Beste lezer, lezeres,

De aandachtige lezer heeft al direkt opgemerkt dat deze uitgave het nummer 2/2004 draagt, periode april/juni 2004.
Er zijn diverse redenen voor dit laattijdig verschijnen:

- van private aard, aankoop ander huis, verkoop huidige woning (nog steeds te koop!)
- gebrek aan kopij , daaraan kan U, lezer, mee verhelpen.
- Inscannen documenten uit het familie-archief "de Renesse" met behulp van een boek- of overheadscanner in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, afgekort het KMSKA;

Wij doen ons best om de achterstand zo snel mogelijk in te lopen en beloven U volgende maand de verschijning van nummer 3/2004 periode juli/ september 2004.

Ongetwijfeld zijn er onder de meer dan 300 lezers waaraan dit blad driemaandelijks gestuurd wordt personen die in staat zijn een degelijk artikel te schrijven voor ons ledenblad.
Misschien hebt U al iets klaar liggen voor publicatie, of gaat U iets publiceren over Uw eigen familieonderzoek, een boek uitgeven, of hebt U ander nieuws, zoals bijvoorbeeld een vondst die waard is om aan anderen ook bekend te maken, een "curieus" voorval waarop U bij Uw opzoekingen bent gestoten. In dat geval is ons ledenblad de spreekbuis bij uitstek om dit nieuws hierin te publiceren. U bereikt daardoor een zeer gerichte doelgroep, wat een hoog rendement van Uw inspanning garandeert.

Wat het Renesse-archief betreft, dit opent een onvermoede bron van gegevens vanaf pakweg het begin der zestiende eeuw, niet alleen inzake Oost- en Westmalle, maar ok van de omliggende gemeenten, zodat velen hierin de mogelijkheid zullen vinden uiterst waardevolle informatie te vinden over hun voorzaten uit de tijd voor het begin van de parochiergisters. Ter gelegenertijd komen wij hierop terug.

Verder nog een punt van belang: De Kempische Genealoog wordt sinds enkele jaren ook electronisch, per E-mail, gezonden aan (momenteel) meer dan 50 abonnees. Zij zorgen er voor dat onze druk- en verzendingskosten, die de laatste tijd erg verhoogd werden, binnen de perken blijven of minstens zo laag mogelijk gehouden worden. Het is onze wens dit aantal nog te vehogen: wie de K.G. eveneens per E-mail wenst te ontvangen, zend een mailtje naar: avsteenb@pandora.be, met vermelding naam, adres en lidnummer VVF.
Ter controle zou ik willen vragen dat al diegenen die eerder de verzending per E-mail reeds hebben aangevraagd, ook nog eens een bevestiging zouden sturen om na te gaan of hun E-mail adres nog geldig is, of ondertussen veranderd.
Om deze reden wordt dit nummer uitzonderlijk en éénmalig nogmaals aan alle leden per post verzonden. Zeker indien U nog niet zo lang geleden een nieuw E-mail adres in gebruik hebt genomen, zou U ons dit moeten melden.

Wij danken U bij voorbaat.

Andre Van Steenbergen
Redacteur

TESTAMENTEN VAN TURNHOUTSE BEGIJNEN

De laatste begijn van Turnhout is gestorven: grootjuffer Johanna de Boer. Geboren te Rotterdam op 27 januari 1908, is zij op 28 januari 2002 overleden. Zij werd met speciale toelating begraven achter het koor van de kerk van het begijnhof.
Met haar heengaan werd een eeuwenlange geschiedenis afgesloten. Sinds het ontstaan het hof kwamen honderden godvruchtige zielen zich vestigen in de beslotenheid van deze oase binnen de stad en vrijheid Turnhout.

Zij kwamen niet alleen uit Turnhout, maar uit heel de Kempen en ook uit Noord-Brabant, dat sinds 1648 afgescheiden werd van het overige deel van Brabant, dat katholiek bleef.
Er waren enerzijds begijnen die van huize uit voldoende kapitaalkrachtig waren om alleen te wonen. Zij sleten hun dagen met bidden en handwerk, het klossen van kant, borduren en schooltje houden. Tegen betaling onderrichtten zij kinderen in de eerste beginselen van het geloof, rekenen, lezen, schrijven en het aanleren van een handwerk.
Anderzijds woonden de begijntjes, afkomstig uit nederige gezinnen samen in conventen: ze verdienden hun dagelijks brood met borduren, klossen van kant en het bakken van hosties.

De begijnen vormden een gesloten gemeenschap, verblijvend in het afgesloten hof. Conflicten met de overheid, zo wereldlijke als geestelijke, bleven niet uit.
Wat weten we over hun familie? Bezaten zij goederen? Welke heiligen vereerden zij?
Op al deze en andere vragen is het mogelijk een antwoord te vinden in hun testament, dat zij door een notaris lieten acteren.

Het Turnhouts stadsarchief bezit enkele tientallen registers van notarissen, waarin talrijke wilsbeschikkingen van begijnen werden genoteerd. Hierdoor is het mogelijk een beeld te vormen van de bewoonsters van het Turnhoutse hof. Het is een niet onbelangrijke bron voor een familiegeschiedenis.
Zusterke begijn straalt éénvoud en vroomheid uit.

Dr [illegible]st. Eugeen van Autenboer.

Bovenstaande tekst vormt de inleiding van een boek(je) van +/- 25 bladzijden dat eerlang zal verschijnen, een bundeling van de artikelen die hierover reeds in deze Kempische Genealoog eerder verschenen zijn de vorige jaren.
De prijs van dit boekje is nog niet exact gekend, maar zal de kosten van het maken benaderen.
Teneinde ons enig idee te kunnen vormen van de oplage waarin het zal moeten vervaardigd worden, zouden wij gaarne van onze lezers vernemen wie in deze uitgave geïnteresseerd is.
Belangstellenden kunnen een E-mail sturen aan avsteenb@pandora.be of een briefje sturen aan ondergetekende op het adres: Gagelhoflaan 47, B-2980 Zoersel.
Het is ook mogelijk telefonisch Uw belangstelling mede te delen op 03 383 38 69;

Wij danken U bij voorbaat voor de belangstelling.

Andre Van Steenbergen

LILLE, GHIERLE & LICHTERT

Volgende inschrijving in het Antwerpse schepenregister nummer 115 op folio 197, gedateerd op 3 januari 1499, is een echte goudmijn inzake familienamen en plaatsnamen in de gemeenten Lille, Lichtaert en Gierle. Om die reden is deze transscriptie ons inziens wel waard om in de Kempische Genealoog opgenomen te worden. Hopelijk kan zij tot nut zijn van enkelen die hier hun vooroudersnamen terugvinden voor de tijd der parochieregisters, en voor de heemkundigen inzake oude benamingen van percelen, die misschien heden nog voortleven.

SAA 19.12.2003 SR 115 F° 197 3.1.1499 Lille Ghierle & Lichtert

Jan De Crane, alias Loyaert, Joes Coppens ende Henrick Heyns, wagenmaker,als naeste vriende ende mage ende geleverde momboren metten rechte van Aerde, wettige zone Jan Boons, des cleermakers, daer moeder af was Digne van Aemele, die zij bij consente vanden weesmeesteren deser stad (=Antwerpen) hier inne vermechten, gaven terve vandes zelfs Aerts wegen, Clause Van Oevele, Janssone, desselfs Aerts oom, wonende te Ghierle, de parcheelen van lande na bescrevene. Inden iersten de helft van III loopensaet lants cum fundo et pert., geheeten "Den Dale", gelegen onder Lichtert tAchterle, tusschen Willem Stuers erve westwaert ende Mathijs Van Dale erve oostwaert, comende noortwaert aen Jacop Reyners erve. Item noch de helft van eenen loopensaet lants cum fundo et pert(inentien). geheeten "Dlooken", gelegen oic aldaer tusschen Aert Claus erfgenamen erve oostwaert ende Barbele Wagemans erve westwaert, comende zuytwaert aen Jan Gheerts kinderen erve. Item noch de helft van eenen heybloke cum fundo et pert. geheeten "De Heerleheyde", gelegen oic aldaer tusschen sheerenstrate noortwaert ende der voirs. Barbelen Wagemans erve zuytwaert, comende oostwaert aen Jan Lijsens erve. Ende noch de helft van eenen dachmaet beemds cum fundo et pert., gelegen aldaer int broeck tusschen Jan Woyts erve westwaert ende Jan Rommens erve oostwaert, comende zuytwaert aen sheerenstrate, gelijc ende in alle der manieren de helft vanden voirs. parcheelen van erven den voirs. Aerde Boone toecomen bleven ende verstorven zijn van Aerde Claus, zijnen ouden oom wijlen, ende ten deele bevallen jegens den voirs. Clause Van Oevele. Tsiaers erflic [illegible]mme viere viertelen rocx. Dandum alle jaren Natalis, ende te leveren bynnen Antwerpen, metter maten aldaer ter stede, los ende vry van allen schote, lote, beden etc. Te waerne opten gerechten herenchijs vuten geheelen goeden gaende ende anders nyet. Ende dien herenchijs geloefde de voirs. Claus Van Oevele te geldene ende te betalene, sonder mindernisse etc. ende oic etc. Salvo dat hij aut sui quitaverunt ad plenum teenemale met XL peters, elken peter te IIII sc VI denier gr(oten) br(abants) gerekent ende met vollen pachte pro certitudine ende obligavit dander helft vanden voirs. parcheelenvan goeden ende over pertinentio predicto. Et ...(onleesbaar) se et sua.
Voordane namen de voirs. momboren op hueren eed, die hen in onser presentien lijflic aenden heyligen gestaeft wart, dat dese voirs. erfgevinge tes voirs. Aerts behoef beter gedaen was dan gelaten.
Volgens een vermelding in de marge werden de vier viertelen rogge op 28 juni van het jaar 1507 afgekweten:
"Anno XV ende VII, XXVIII Juny warde de VII
viertele rocx erflic afgequeten na inhoude
der quitingen d' af zijnde.

Andre Van Steenbergen

SAA 14.11.2003 SR 53 F° 106 V° 20.8.1457 Jan de Moelnere, wullenwevere van Herentals.

"Jan de Moelnere, wullenwevere(wolwever) van Herentals, verc(ochte) Everaerde Mustels, hudevetter, dien eenen gulden penninc, geheeten "chysgulden" tsiaers erfliker renten die Jan Yden van Wecheldersande voertyden vercocht heeft Janne Bollaert, Jacopssone, op een heybloc metten gr(onde) ende toebeh(oerten), houdende omtrent X(tien) buynders gelegen te Wecheldersande, tusschen Leys Aerds erve ex una ende Gielis Clissen ex altera. Verschijnende alle jaren opten kerssavont prout litera quam tradidit clarius continet(=zoals duidelijk blijkt uit de brief, welke hij (mede) overgaf*). Welke chysgulden voirs., Peter vander Bruggen, sijn oudervader(*grootvader*) wijlen, tanderen tyden met noch eenre viertele(*=maat voor graan en andere droge waren*) rogx erflic, die hij behoudende blijft, jeghens de voirg(enoemde) Janne Bollaert gecocht ende gecregen heeft, gelijc eene scepen brief van Antwerpen, quam tradidit clarius continet. Dr op te waerne van allen commer.*

Hierboven vinden wij een typische inschrijving in de Antwerpse schepenregisters, in dit geval in schepenregister nummer 53, op folio 106 V° (achterzijde van folio 106) de dato 20.8.1457: verkoop van een rente, zijnde een "gulden" of gouden penning, met de specifieke naam "chysgulden".Chys is de middelnederlandse benaming van " cijns", afkomstig van het latijnse "census", dat in oorsprong betekent: schatting van het vermogen, afgeleid: het daarvan opgemaakte cohier of het daarbij opgegeven vermogen en tenslotte "de belasting periodiek te betalen op een goed of een som, waarvan men het genot heeft". Veelal slaat chys op de zogenaamde "grontchys" of anders genoemd " den gerechten heerenchys" ,een belasting die nog in de 15de eeuw meestal toekwam aan "onsen genedigen heere den hertog van Bourgoigne", die vele gronden in leen had gegeven, doch gerechtigd bleef om de grondbelasting te innen. Deze "grontchys" of "heerenchys" kwam oorspronkelijk toe aan de hertogen van Brabant, die ze vroeger inden als leenmannen van de duitse keizer.
Deze "erfelike rente" is de "eeuwelike" rente of rente die overgaat op de erfgenamen van de begunstigde, die ze verkregen heeft door ofwel het betalen van een som in éénmaal aan de schuldenaar van deze rente, tenzij hij deze rente zelf heeft geerfd van zijn erflater. Ook de schuld gaat over op de erfgenamen van de schuldenaar, een zgn "eeuwigdurende rente". Meestal wordt bij het ontstaan bepaald na welke tijd, bijvoorbeeld drie, zes of negen jaar na "dierste rente" en in welke mate "tenemale" (= in één keer) of in verscheidene aflossingen deze erfelike rente kan afgelost worden, mits betaling van een tevoren vastgesteld bedrag.
"Vercocht" ... "op een heybloc" betekent dat dit "heybloc"(de naam "bloc" is afkomstig van het woord "beloken", wat zoveel betekent als "omheind") als onderpand dient voor de betaling van deze erfelijke rente, dus een soort hypothecair pand, dat verzilverd zal worden bij niet-betaling. Bij verkoop van een goed of een rente werd ook de zogenaamde "schepenbrief van de stad of gemeente (bv Antwerpen)" als bewijs van eigendom, mede overgegeven aan de koper. Zowat te vergelijken met een notariële akte van eigendom.
"Daer op te waerne van allen commer" of anders gezegd: de verkoper dient de koper te vrijwaren voor alle financiele en andere lasten, die op het goed of de rente zouden moeten betaald worden. Deze bepalingen zijn in den beginne nog zeer summier omschreven, maar worden in de loop van de tijd steeds preciezer omschreven, om alle mogelijke eventualiteiten uit te sluiten.Zoals U ziet, zijn ook zeer vele machtigingen, verkopen van goederen en/of renten, schenkingen en vastlegging van de bestemming van de goederen van man en vrouw bij huwelijk, van buiten Antwerpen, te vinden in de Antwerpse schepenregisters.
Let ook op de talrijke latijnse uitdrukkingen: men gebruikte deze gaarne omdat ze een welomschreven juridische betekenis hadden en men liet ook gaarne zien dat men latijn kende.
Andre Van Steenbergen

RUZIE IN SINT JOB IN HET JAAR 1611

Hugo Lambrechts-Augustijns

In de dossiers van de Vierschaar van Antwerpen vonden we een documentje over een uit de hand gelopen ruzie[1]. Het is opmerkelijk dat de pastoor van Sint Job een onverzoenlijke houding aannam. In het evangelie van Lucas staat: *"Als uw broeder gezondigd heeft, geef hem een berisping; toont hij spijt, vergeef het hem. Al misdoet hij zevenmaal per dag tegen u, maar zevenmaal ook wendt hij zich tot u met de woorden: Het spijt me, dan moet ge hem vergeven."* (Lucas 17, 3-4). Daar had de eerwaarde echter geen oren naar. Dit toont aan dat men beledigingen zeer hoog opnam, wat meestal tot grote conflicten leidde.
Hoewel het onderzoek over de gebeurtenissen, op verzoek van de markgraaf Jan Tas[2] als pandheer van de heerlijkheid van Sint Job int Goor, werd verricht door de schepenen en de secretaris van Sint Job, is deze zaak terecht gekomen in de Vierschaar van Antwerpen.

Op 26 mei 1611 verklaart Constantinus Janssen, pastoor van Sint Job int Goor, oud 33 jaar, dat op 16 mei 's namiddags tegen de avond een zekere inwoner van Sint Job, namelijk Laureys Peeters, aan de deur van de pastorij kwam en hem uitschold: *"schelm, dieff, verrader, ghij en hebt het hert niet van u camer te comen, ick sal u een mes in u ribben steken."*
Laureys trok dan een mes uit zijn mouw, hetgeen de vorster met assistentie van de kerkmeester en andere omstaande personen hem heeft kunnen afnemen. Pas daarna is de pastoor buiten gekomen. Laureys werd door de vorster ter plaatse gevangen genomen met boeien aan zijn been (in de akte staat: *aent beene*).
De drossaard van 's-Gravenwezel, meester Jaspar Hecx[3], is de volgende dag naar Sint Job gekomen, waar de vorster van 's-Gravenwezel de pastoor en Jan van Dombroeck ontbood om over het voorval te spreken. De pastoor klaagde over het onrecht dat hem geschiet was en wilde daarvoor genoegdoening. Dezelfde avond heeft de drossaard Laureys vrijgelaten mits hem borg te stellen voor 500 guldens.
De zaterdag voor Sinksen heeft de kerkmeester, de vorster en Cornelis Thomas aan de pastoor gevraagd of hij naar het huis van de vorster van Sint Job wilde komen. Laureys wilde ter verzoening een kaars van een pond aan de kerk schenken, maar de pastoor wilde hem niet vergeven.
Voor een paar maanden was de kerk van Sint Job berooft geweest, maar uit de verklaringen kunnen we niet voldoende afleiden dat dit iets te maken heeft met de scheldpartij aan de voordeur van de pastoor. Goetschalckx schrijft dat in de winter van 1611[4] de kerk geheel leeg was geplunderd, waardoor de pastoor zo was aangedaan dat hij in het voorjaar van 1612 zijn ontslag nam en terug keerde naar Brasschaat[5].

Jan van Dombroeck[6], 43 jaar oud en inwoner van Sint Job, klaagde dat hij op 17 mei naar het huis van Adriaen Goyvaerts, de vorster van Sint Job, werd ontboden. Hij zei dat hij de verzoening niet begeerde omdat het onbehoorlijk zou zijn de affaire ongestraft te laten. Was hij dan ook een vragende partij betreffende de schelpartij?

---

[1] SAA, Vierschaar, V 85.
[2] P.J. Goetschalckx, *Geschiedenis van Schooten, Merxem en Sint Job in't Goor*, Ekeren, 1920, deel II, p. 344 : Jan Tasse heeft Sint Job in leenverhef verkregen op 30 oktober 1608
[3] Jan Van den Bergh, *Alhier tot Sgravenwezele*, 's-Gravenwezel, 1991, p. 149 : lijst van de drossaarden. Jaspar Hechts wordt als drossaard vermeld in 1610.
[4] Gezien de datering van het verhaal mogen we aannemen dat het de winter was van 1610 op 1611.
[5] P.J. Goetschalckx, o.c., deel III, p. 501.
[6] P.J. Goetschalckx, o.c., deel II, p. 344 : Jan Dombroeck wordt hier vermeld als 'pantheer van tGoor'.

Na het gesprek bij de vorster is Jan met zijn huisvrouw buiten gegaan, in de richting van hun huis. De drossaard en de vorster kwamen achterop met een volle pot bier en de drossaard zei tegen Jan: *"laet ons maer eens drincken."* Omdat de pastoor erbij was begon de drossaard terug een gesprek met hem over de scheldpartij. Jan moet daarop iets gezegd hebben dat niet naar de zin was van de vorster, want de vorster sloeg met een tinnen pot vol bier vanachter op het hoofd van Jan, zodat die op de grond viel. Om daar geen verdere brokken te maken heeft de vrouw de rappier van Jan afgenomen. Deze werd nu kwaad op de drossaard en zei dat hij dit voorval op hem wilde verhalen. Hij hield hem voor een schelm en een dief, omdat hij dit voorval had toegelaten in zijn tegenwoordigheid. Jan wil zich nog komen verweren.
De drossaard is toen doorgegaan, zeggende dat hij niet wilde vechten. Jan riep hem nog na dat hij met stokken zijn armen en benen zou breken.

De broer van de pastoor, Lambrecht Janssen, 26 jaar oud, verklaart aanwezig geweest te zijn bij de strubbelingen tussen de drossaard en Jan van Dombroeck. Lambrecht besluit dat Jan niet akkoord is met de manier waarop de drossaard het onderzoek leidt[7]. Hij houdt de drossaard voor een schelm en een dief, waarop de drossaard antwoordde dat hij geen dief is. Het zal Jan waarschijnlijk hoog gezeten hebben dat Laureys de avond van de scheldpartij nog vrij is gekomen.

Nog enkele woordjes over de manier van rechtspraak in die periode. In de middeleeuwen was het systeem van de 'acusatoire rechtspraak' van toepassing. De aanklager moest zelf voor zijn bewijsvoering zorgen en indien hij niet voldoende bewijskracht kon voorbrengen werd hij zelf gestraft. Op die manier kwamen een aantal delicten niet voor de schepenbank omdat het slachtoffer, of diens familie, schrik hadden om de zaak te verliezen. Later kwam het 'inquisitoire' systeem in voege waarbij de schout of de drossaard het onderzoek leidt en de bewijskracht niet meer door de aanklager moet geleverd worden. Het is deze juridische ambtenaar die de zaak zal inleiden voor de schepenbank. In het voorval te Sint Job in mei 1611 is het duidelijk dat Jan van Dombroeck twijfelt aan de competentie van de drossaard. Het uitschelden van zulk een ambtenaar is echter om moeilijkheden vragen, al heeft men een belangrijke functie in de heerlijkheid.

Er moet in het begin van het jaar 1611het een en het ander voorgevallen zijn aan de kerk van Sint Job waardoor de gemoederen erg verhit zijn geworden. Verder onderzoek naar de achtergronden van de gebeurtenissen in het voorjaar van 1611 kunnen ons meer inzicht brengen. Als Laureys Peeters in dat jaar zijn Paasbiecht heeft gehouden, dan zal de pastoor hem toch de absolutie hebben moeten geven[8]. Hij zal er dan misschien niet vanaf gekomen zijn met drie Onze Vaders en tien Weesgegroeten.

---

[7] In de akts staat: "dat het niet behoorde zulke zaken ongestraft te laten en dat hij liever zelf zou gaan klagen, ten forme op dat men dede informatie nemen zo wel op zijn eigen persoon als de hele gemeente. »
[8] Pasen viel in 1611 op 24 maart.

België-Belgique
P.B.
2390 Malle
8/4670

DE KEMPISCHE GENEALOOG

Driemaandelijks Tijdschrift

Jaargang 16 – NR. 3 periode juli-september 2004

Afgifte Kantoor : 2390 Malle

V.V.F. KEMPEN

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE
REGIONALE AFDELING KEMPEN – Rek. 880-2179571-28

Verantwoordelijke Uitgever:
A.Van Steenbergen, Gagelhoflaan 47, 2980 ZOERSEL

WOORDJE VAN DE REDACTIE

Dit is alweer het derde nummer van de 16de jaargang, ons herfstnummer.
In dit nummer kan U volgende artikelen vinden:

- Klimaat en genealogie door Andre Van Steenbergen

Zoals velen weten beleefden wij, na een warmere tijd in de Middeleeuwen, gaande van ongeveer 800 n.Chr. tot omstreeks 1450. Nadienbegon een (relatief) snelle daling van de temperatuur, die duurde tot omstreeks het midden der 19de eeuw. Het laatste kwart van de 15de eeuw was de zogenaamde "Kleine Ijstijd" op zijn hoogtepunt. Wij vertellen U iets over de winter 1594/1595.

- Onze ondervoorzitter Marc Van den Cloot is in zijn pen geklommen en verhaalt over enkele gegevens die hij na jarenlang zoeken bijeen heeft gesprokkeld.

Meer bepaald wordt de oorsprong van zijn familienaam belicht en de oorsprong hiervan in het gehucht "Cloot" in Sint Lenaerts. Tevens ook een kwartierstaat met zes generaties.

- Wij kunnen gezwind teruggaan tot onze "betovergrootouders" bij het benoemen van onze voorzaten, maar wat daarna, of beter gezegd daarvoor komt, kunnen wij zo maar niet direct benoemen.

Daarom hierbij een tabel over twee bladzijden met de benaming van de eerste tot en met de zevenenzestigste generatie, meer zullen de meesten van ons niet nodig hebben bij hun gewone werkzaamheden. Het speciale aan deze tabel is zijn logische indeling, waardoor U als het ware zelf de benamingen kan "opbouwen".

- Onze penningmeester houdt zich nog met wat meer bezig dan alleen onze schamele centjes te tellen.

Hij geeft ons enkele beschouwingen bij de bewerking van het parochieregister van Meerle, bewerking die hij zojuist beëindigd heeft. Vooral onze Noord-Brabantse lezers, en die hebben wij ook, zullen hier misschien nieuwe en zeer belangrijke gegevens kunnen vinden.

- Tot afsluiting volgt zoals steeds de lijst der bestuursleden met hun gegevens en enkele nuttige adressen.

Belangrijke mededeling:

Op dinsdag 7 december 2004 om 20 uur in het Merodecenter te Turnhout is er een bestuursvergadering, waarin het ontwerp zal besproken worden om onze feitelijke vereniging om te vormen tot een VZW. Rechtszekerheid wordt een steeds belangrijker gegeven in onze huidige maatschappij en blijkbaar kan dit best onder de paraplu van een VZW. Een meer practische reden is dat men als feitelijke vereniging niet meer zo "au serieux" genomen wordt en enigszins als oubollig beschouwd door openbare besturen, onder andere inzake het bekomen van subsidies zou zulk statuut alleszins een pluspunt betekenen. Alle belangstellenden die zich in het bestuur willen engageren zijn van harte welkom op deze vergadering. Wij willen ons bestuur uitbreiden om beter te kunnen werken en, zoals men zegt, U beter te kunnen dienen, want vele handen maken licht werk.

Andre Van Steenbergen
Verantwoordelijk Uitgever.

Klimaat en Genealogie

In de Kempische Genealoog jaargang 12, nr 3 & 4 van juli/sept 2000, heb ik reeds gewezen op de mogelijkheid om bepaalde op het eerste zicht onverklaarbare zaken in verband met onze voorouders te verklaren door de impact die het klimaat had op de toenmalige leefgemeenschap, die bijna volledig agrarisch was.
Zoals in het eerder vermeld artikel reeds vermeld, is er wel degelijk een klimaatverandering waar te nemen, niet op een korte termijn van enkele jaren, wel op een schaal van enkele honderden jaren.
Deze klimaatveranderingen hadden een zeer grote, zoniet allesoverheersende impact op de toenmalige leefomstandigheden. Al bestond er wel een zekere handel in meestal meer luxueuze artikelen of samengevat handelswaren van kleinere omvang maar met een relatief grote waarde, dan mogen wij er toch niet van uitgaan dat de voedselproductie en de verdeling hiervan over grote afstanden de vorm aannam die wij heden ten dage kennen.
De mensen van toen waren voor hun levensonderhoud bijna volledig aangewezen op wat de plaatselijke landbouw voortbracht.
Een verslechtering van het klimaat, een lange strenge winter, gevolgd door grote overstromingen of een grauwe en regenrijke zomer met verrotte vruchten op het land betekenden onvermijdelijk een periode van schaarste en hongersnood, met als gevolg prijzen die onmiddellijk de hoogte ingingen, prijzen louter vastgesteld op grond van vraag en aanbod, meestal door geen centrale overheid gematigd.
De verslechtering van het klimaat rond het einde van de vijftiende eeuw zette zich door in de zestiende eeuw en werd slechts geleidelijk milder in de loop van de achttiende en negentiende eeuw.
Het is geen toeval dat onze schilders, vooral de "Breugel" familie maar ook vele anderen in deze periode zeer vele winterse sneeuwlandschappen schilderden.
Teneinde U een idee te geven van de barre weersomstandigheden die in deze "Kleine IJstijd" van het midden der vijftiende eeuw tot het midden der negentiende eeuw heerste, citeer ik hieronder enkele gegevens over de weersomstandigheden die heersten in de korte periode van de herfst 1594 tot het einde van de winter begin 1595. Algemeen wordt aangenomen en dit wordt bevestigd door allerlei onderzoek : dagboeken, stadsrekeningen en jaarringen van bomen, dat het laatste kwart van de zestiende eeuw tot de koudste periode dient gerekend van de laatste 1000 jaar.
De gegevens waaruit geput wordt, kan U vinden in deel 4 (1575-1675) van het boek "Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen" van J.Buisman, historisch geograaf, onder redactie van A.F.V. van Engelen, KNMI. Het boek is uitgegeven door Uitgeverij Van Wijnen-Franeker, postbus 172, 8800 AD Franeker.
ISBN deel 4 90 5194 143 9 - Volledig werk (4 delen) ISBN 90 1594 1356 6
Ikzelf heb het boek gekocht in boekhandel "De Markies" Kloosterstraat te Antwerpen.

De Brusselaar Jan de Pottre, koopman en notabele (1525-1601), schetst met een overvloed aan relevante gegevens, korte tijd voortgezet door zijn zoon Anthoni., als volgt de grote lijn:
"Item, in de jaer A° XCV (1595), hadden wy soe swaren couwen winter alsmen ooyt gehadt mach hebben; want het vroes iii weeken voer kersmisse, ende het duerde wel een maent; ende doen doede (dooide) ii oft iii daeghen ende begoest wederomme te vriesen wel vi weeken lanck, ende de wint uten ousten, alsoe dat men woude segghen dat men tAntwerpen oever de Scelde hadde geghaen, ende oock ghesnuet ende ghehaeghelt; tot de XXVIsten April duerde al dat quaet weer"
Natuurlijk slaan de levensmiddelen, zoals boter, kaas, "pottaesie" (groente,moes) en ook vlees schrikbarend op. Zelfs in mei ziet men nog geen loof aan de bomen.

Rond 7 december zet de vorst overal in de Lage Landen krachtig door en van medio december tot begin februari (soms langer) liggen haast alle rivieren onder vast ijs. Bij Antwerpen is de Schelde negen weken lang als een straat. De winer is hard en lang en daarbij droog. Zelfs in Marseille ziet men zee-ijs, een zelden voorkomend fenomeen.
In deze periode waren er ook regelmatig gevechten tussen de opstandige Republiek der Nederlanden en de Spaanse troepen. Tijdens de strenge winter werd er dankbaar gebruik gemaakt van het feit dat door de felle kou de natuurlijke beveiligingen van grachten en rivieren nu dichtgevroren en toegankelijk waren voor een leger met zwaar geschut en ruiterij. Begin januari wordt de angst voor vijandelijke ruiters de bewoners van de Betuwe te veel, "seinde desen gestaedigen ende grooten vorst". Frankrijk heeft in januari 1595 Spanje de oorlog verklaard en de Staten (Nederland) hebben de Fransen steun beloofd voor de strijd in de zuidelijke (Spaanse) Nederlanden. Daardoor is de gehele ruiterij van de Staatsen op weg naar Luxemburg, zodat de Betuwe onvoldoende beschermd is. De tegenpartij ziet de kans enkele strooptochten te ondernemen op Gelders en Hollands gebied.
Op de vierentwintigste beginnen de beneden-rivieren weer open te gaan. Hogerop blijft het ijs zitten. Eind februari heerst kwakkelweer. En op 25 en 26 februari valt op veel plaatsen een dik pak sneeuw Anthonis Duyck, advocaat-fiscaal bij de Raad van State merkt op dat "geduyrende dese groote vorst den Turck over de Danau (Donau) gecomen was met veel volcx ende wes gevallen(binnengevallen) in Ostenrijck".
Na een lange periode met droogte en (soms veel) sneeuw, gaat het begin maart regenen. Van 12 tot 20 maart is het onstuimig en nat bij wind uit zuid-west of west. Op 14 maart is er een hoge vloed. Maar op de 21ste ruimt de wind naar noordelijke richtingen en volgt er een lange periode met koud weer en herhaaldelijk sneeuw.
Teneinde U een idee te geven van de watersnood die ten gevolge van de dooi einde februari, begin maart volgde, het volgende:
In Nederland staat het gehele rivierengebied blank. Het kan de watermassa's in Main, Moezel en Rijn onmogelijk verwerken. Diverse dijken breken door en het water blijft acht dagen lang bijzonder hoog. Dan valt het langzaam drie weken lang bij continu stormachtige wind uit noord en noord-west. Binnen een paar weken loopt alle lage land tussen Keulen en Dordrecht onder water. Het aantal slachtoffers wordt geschat op 3.000, een zeer hoog cijfer gezien de veel geringere bevolkingsdichtheid in die periode.
Medio april is er nog duimdik ijs en voeten sneeuw.
April telt 8 sneeuwdagen, een record in de periode 1590-1612; In april sneeuwt het in Parijs een ganse dag lang en in Edinburgh in Schotland ligt van 18 maart tot 22 april een sneeuwdeken In Ijsland daarentegen is de winter van 1595 zacht.
Onze Jan de Pottre, koopman in Brussel, schrijft: " De somer die en was niet heet nae den couden winter, maer redelyck; wy mainden oock een zeer herten somer te hebben, maer neen".
Tot overmaat van ramp heerst er nog de pest, zoals in Rotterdam van 1595 tot 1598. Alles is duur en in Leiden is van 10 tot 14 juni zelfs geen brood "om geld" te koop.
Naast de voortdurende invallen van de "Staatsen" in onze contreien die vergezeld gaan van onophoudelijke plundertochten, moeten onze voorvaderen dus ook nog de natuurelementen en de pest trotseren. Het was een zeer harde tijd en uit verschillende gegevens blijkt dat het bevolkingsaantal zeer drastisch gedaald is in deze periode. Eerst na de vrede van Munster in 1648 zal de toestand beter worden.

Andre Van Steenbergen

EEN VRUCHTBARE KEMPENSE STAM:

Van den Cloot

Reeds meer dan twintig jaar houden wij ons bezig met het opzoeken van onze rechtstreekse voorouders. Dat bracht ons bij ***Peeter van den clote*** uit Brecht, geboren tussen 1450 en 1460. De naam komt er veel vroeger voor, maar voorlopig kunnen we het onderlinge familieverband (nog) niet vaststellen. Reeds in 1359 vinden we in een oud cijnsregister van de heer van Bergen op Zoom te Brecht drie volwassen (want belastingbetalers) naamgenoten terug: *Henric, Barnier en Reyner*. Ruim een eeuw later stammen de stichter van de gerenommeerde Latijnse school, *Joannes Custos* (De Coster) en zijn neef de befaamde humanist *Gabriël Mudaeus* (Van der Muyden), beiden af van een zekere *Reinier van den clote*. Mudaeus' standbeeld staat overigens op het pleintje voor het oud gemeentehuis van Brecht.

Over de zoon van Peeter, *Wouter*, zijn we vrij goed geïnformeerd. Waarschijnlijk was hij diegene die in 1499 werd ingeschreven aan de Leuvense universiteit. Of hij er afstudeerde weten we niet, maar hij was alleszins verschillende jaren schepen van Loenhout. Hij is nauw verbonden geweest met het lot van de bekende Loenhoutse humanist *Joannes Stadius* (van Ostaeyen), een bastaardzoon van schepen Peter van Ostaeyen. Stadius kwam met het gerecht in aanraking in verband met een conflict over de erfenis van zijn vader en meer bepaald betreffende *het Schaliënhuys*. Wouter van den Cloote stelde zich borg voor Stadius en kocht het gebouw in 1558. Na zijn dood verkochten zijn erfgenamen het in 1560 aan de bekende Loenhoutse familie *van Elsacker* die er tot vorige eeuw eigenaar van bleef. Thans is het Schaliënhuis een druk beklant restaurant en taverne.

Bij sommigen brengt deze naam nog steeds wat gegniffel teweeg en ooit zei mijn leraar Nederlands bij het aanhoren van mijn naam: *dat is een woord dat op het slechte pad is geraakt*... Er zijn familietakken waar men de oorspronkelijke familienaam in een minder opvallende wijzigde of soms zelfs een volledig nieuwe naam aannam. Misschien waren sommigen van die idee afgestapt indien ze het onderstaande verhaal hadden gekend.

Want, *honni soit qui mal y pense*, Cloot is een doodgewone plaatsnaam van een gehucht in de Brechtse deelgemeente Sint-Lenaarts, gelegen langs de weg naar Loenhout. Het hierboven aangehaalde cijnsregister vermeldde het herhaaldelijk. Op de Ferrariskaart en minstens tot aan het einde van het Ancien Regime vond je ter streke het gehucht *Cloot*, de *Clootsche straete* en zelfs een *Clootsche hoeve*. Deze hoeve behoorde van oudsher toe aan het Sint-Elisabethgasthuis van Antwerpen. In de 19de eeuw sprak men waarschijnlijk daarom van de kloosterhoeve en werd de nog steeds bestaande straat omgedoopt tot Kloosterstraat.

En nu we toch in de naamsverklaring verzeilden: in oude teksten kom je vaak een *clootken* tegen, waarmee een kleine akker bedoeld werd. En wie gooide als kind nooit met een "klot" grond of misschien werd je wel eens met een kluitje in het riet gestuurd... In die betekenis is het als een relict in onze taal bewaard gebleven.

Cloot is oorspronkelijk een platte ronde schijf. De Dikke van Dale verwijst onder dit lemma nog steeds naar het platte schijfje boven op een vlaggenmast en naar het oude volksspel *klootschieten*. Dat deze ronde schijven een binding hebben met het begrip "grond" blijkt uit de volgende plausibele hypothese. Dergelijke ronde blokken grond werden uitgestoken en

gedroogd om daarmee de wanden van beken en kleine waterlopen te verstevigen, vooral waar ze samenvloeiden. Nu gebruiken we daar kasseien of betonplaten voor. Op het vroegere gehucht Cloot vloeien naar het schijnt nog steeds twee bescheiden waterlopen samen.

Pas vanaf de 17de eeuw werd het schijfje opgeblazen tot een bolvormig iets, zodat Joost Van den Vondel dichtte: *den aardkloot draait immer rond...* Bij een bezoek aan het bekende kasteel Loevenstein in Nederland riep de gids, die vlak bij mij stond, met luide stem: hier ziet u een kloot. Even keek ik verrast op, maar de dame doelde tot mijn opluchting overduidelijk op een kanjer van een kanonkogel. Zoals Bredero zei: *'t kan verkeren...*
Zo blijkt aan dit thans vaak pejoratief gebruikt woord toch een hele geschiedenis te kleven.

Terug naar de familiekunde. Het viel ons bij dit genealogisch gesnuffel op dat er in de meeste generaties vrij veel vrouwelijke nazaten waren die zelf zorgden voor een respectabel aantal nakomelingen. Dat betekent dat er heden ten dage duizenden afstammelingen van onze oudst bekende voorvader *Peeter* moeten rondlopen. Eén bekend voorbeeld ter illustratie: Jan-Baptist Eyskens huwde in 1787 te Loenhout Maria van de Cloot. Zijn zoon trok naar Lier en werd de betovergrootvader van voormalig eerste minister en burggraaf Gaston Eyskens.

Bovendien bleek de naam in vele schrijfvarianten op de meest onverwachte plaatsen op te duiken van, zover nu bekend, de 14de tot de 21ste eeuw. In eigen land loopt er een duidelijk pad van Brecht naar Loenhout en van daaruit naar Wuustwezel, Schilde, Antwerpen, het Waasland, Sint-Lenaarts, Oostmalle, Westmalle, Mechelen en Lier. Er loopt ook een lijn via Turnhout naar Gierle, Herentals en Grobbendonk. In de 14de eeuw duikt in Mechelen een ridder *van der cloete* op als schepen van de stad. Een naamgenoot werd in de 16de eeuw poorter van de stad Lier. Zo zijn er nog vele losse vermeldingen te vinden in de archieven. Er leven thans nazaten in Frankrijk en Zwitserland en mogelijk nog in vele andere landen. Zo kwam er via het internet onlangs aan het licht dat er een stam vanuit Zeeland naar de Verenigde Staten van Amerika trok en daar talrijke nakomelingen telt.

Wat dan met familienamen zoals *Cloot, Cloots, Cloet, Cloetens, Cluytens, Cluydts*, enz. ? Dat zijn precies enkele van die vragen die op opheldering wachten. In Herentals zien we die overgang van de naam *van der Cloot* (15de –16de eeuw) naar *Cloots* (19de – 20ste eeuw) bijvoorbeeld heel duidelijk. In de 18de eeuw lijkt iets dergelijks in Brecht voor te komen. Voor andere streken en varianten blijft het koffiedikkijken. Nochtans zijn er enkele zeer intrigerende gevallen. Neem nu *baron Cloots*, heer van Schilde, afkomstig uit de noordelijke Nederlanden. Nazaten van die adellijke Hollandse familietak verhuizen naar Kleef, waar *Jean-Baptiste Cloots* geboren wordt, en vandaar naar Limburg. Jean-Baptiste trekt naar Frankrijk en ontpopt er zich tot een vurige Franse revolutionair. Hij wordt bekend als felle atheïst en republikein, wijzigt zijn voornaam tot *Anacharsis*, schrijft utopische boeken over wereldverbetering en mengt zich in de woelige Franse politiek. Uiteindelijk werkt hij Robespierre zo op de zenuwen dat die hem laat veroordelen en hij eindigt op het schavot.

In Nederland stamt de Zundertse tak af van deze van Loenhout. Onlangs ontdekte ik in Turnhout waarschijnlijk de voorlopers van een in Delft sterk uitgegroeide tak van drukkers waaruit ook een Joodse tak *van der Kloot* is ontstaan. Daarvan zijn niet minder dan zestig naamgenoten omgekomen in de concentratiekampen. Een andere tak, oorspronkelijk afkomstig uit Antwerpen, vestigde zich eveneens in Delft en bracht bekende tegelbakkers voort die onder meer naar Portugal exporteerden. Het Museu Nacional do Azulejo, bezit prachtige 17de- en 18de-eeuwse tegelpanelen van *Cornelis* en zijn zoon *Willem van der Kloet*.

Opmerkelijk is ongetwijfeld dat de naamsvorm *van der Kloot*, in Nederland steeds met "K" geschreven, daar veel meer verspreid is dan de met "C" geschreven vorm in Vlaanderen.

OPROEP
AAN ALLE NAAMGENOTEN EN AFSTAMMELINGEN VAN NAAMGENOTEN

Door onze zoektochten kwamen we in contact met verschillende andere genealogen die op dezelfde vooruderlijke akker ploegden, zoals Jack van Nijnatten uit Breda, Toine van der Kloof uit Zundert en Jeff Koyen uit Loenhout, om er maar enkele te noemen. Ook de secretaris van VVF-Kempen, André Van Steenbergen, bleek een verre verwante.

De verleiding werd dan ook groot om die onderlinge verbanden en al die losse gegevens in kaart te brengen. Daarom roepen we iedereen die afstamt van een mannelijke of vrouwelijke naamgenoot op om met ons contact op te nemen en deel te nemen aan dit project. Indien het initiatief van grond komt, organiseren we in 2005 een eerste grote **familiebijeenkomst**.

Het begrip naamgenoot mogen we niet al te letterlijk nemen: er bestaan talrijke varianten van deze familienaam. Bijna altijd blijken die onderling verwant te zijn, alhoewel we ook enkele stammen tegenkwamen die we voorlopig nog nergens konden inpassen.

Het betreft onder meer, maar niet uitsluitend, volgende schrijfwijzen:

van den Clote	14de tot 16de eeuw in Brecht en Loenhout
van de Cloot	15de eeuw tot nu, vrij verspreid, overwegend in de provincie Antwerpen
van de Cloodt	vanaf 19de eeuw, voordien sporadisch, vooral in en rond Wuustwezel
van den Cloot	16de eeuw tot nu, vooral in de Antwerpse takken
van der Cloot	18de eeuw tot nu, voordien sporadisch, vooral in de Antwerpse Kempen
van der Cloodt	vanaf 19de eeuw, voordien sporadisch, vooral in en rond Wuustwezel
van der Kloot	vanaf de 18de eeuw in de Zundertse tak, maar ook reeds vanaf 16de eeuw via verschillende takken verspreid in Nederland, waarvan de meeste uit het Antwerpse en het Turnhoutse blijken te stammen
van Clooten	19de eeuw, specifiek in Oost-Vlaanderen.

Het gebruik van hoofdletters of kleine letters heeft hier geen enkel belang: alle combinaties zijn mogelijk. Hetzelfde geldt voor het al dan niet aan elkaar schrijven van de twee voornaamwoorden onderling (vande, vander) of met het hoofdwoord (vandercloot).

Wie aan dit project wil meewerken, kan met mij contact opnemen. Wie graag meer weet over deze oude Kempense stam is altijd welkom op onze maandelijkse genealogische avonden (en binnenkort ook namiddagen). U kan mij bereiken via onderstaand adres, telefoon of e-mail:

Marc Van den Cloot
Salphensebaan 24
2390 MALLE

Telefoon: vanuit België: 03 3122654 of vanuit Nederland: 00 32 3 3122654

e-mailadres: marc.vandencloot@pi.be

Ten slotte hierna mijn persoonlijke kwartierstaat ter illustratie van hoe wij vaak zonder het te weten, vanuit de vier windstreken afkomstig zijn.

WIJZIGING VAN ONZE GENEALOGISCHE AVONDEN

Om onze leden nog beter te kunnen dienen hebben wij besloten om in de loop van 2005 onze maandelijkse genealogische bijeenkomst uit te breiden.
Het eerste half jaar, de maanden **januari tot en met juni** zullen de genealogische avonden **doorgaan zoals in het verleden,** dit wil zeggen de **eerste maandag van de maand** van 19 uur tot 22 uur

Om meer mensen de gelegenheid te geven ook gedurende de dag opzoekingen te doen, zullen wij **na de vakantie, voortaan de eerste woensdag van de maand** onze bibliotheek en alle gegevens beschikbaar stellen **vanaf 15 uur en dit doorlopend tot 22 uur**
Wij hopen hiermee tegemoet te komen aan leden die van wat verder moeten komen, zij krijgen meer tijd om opzoekingen te doen en tevens kunnen gegadigden die liever niet 's avonds komen in de loop van de namiddag opzoekingen doen.

De data van onze genealogische bijeenkomsten **voor 2005** zijn:
Maandag : 3 januari , 7 februari, 7 maart, 4 april, 2 mei en 6 juni van **19.30 uur tot 22 uur**
Woensdag: 7 september, 5 oktober, 26 oktober (niet in november) en 7 december
van 15 uur tot 22 uur

PLANNING EN AKTIVITEITEN 2005

2005 wordt voor onze vereniging een jaar van vernieuwing en uitbreiding van activiteiten.
Hieronder enkele geplande zaken:

- De vereniging VVF Kempen wordt omgevormd tot een vzw (zie woord van de redactie) en ons bestuur zal enige wijziging ondergaan.
- VVF-Kempen neemt deel aan de 4de genealogische dag in Ravels-Eel in het voorjaar 2005, meer informatie volgt
- De web-side van VVF Kempen zal vernieuwd worden en updating zal regelmatig gebeuren
- Op uitnodiging van de heemkring van Wijnegem zullen wij daar, in het voorjaar, een cursus genealogie voor beginners geven. Verdere info volgt nog.
- Wij zijn nog steeds vragende partij voor doodsbrieven en bidprentjes om onze bibliotheek uit te breiden, er wordt permanent gewerkt aan de digitalisering van deze gegevens.
- Bewerken en digitaliseren van PR en BS blijven een belangrijk werk, de bewerkingen van de PR van Meerle en de BS van Arendonk zullen vanaf januari 2005 beschikbaar zijn.
- Het legaat van Mevr. Nijs van Dessel zal geïnventariseerd en zoveel mogelijk gedigitaliseerd worden.

Om dit alles te realiseren is er inzet en vooral mankracht nodig. Leden die menen mee te kunnen helpen aan de uitbouw van VVF-Kempen zijn steeds van harte welkom. Zij kunnen zich aanmelden bij één van onze bestuursleden.

Vic Bertels

32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
Peeter Van de Cloot	Helena Rommens	Corneel Simonts	Anna Catharina Geeraerts	Lambert Ros	Joanna Maria Robben	Antoon De Leeuw	Isabella Gabriëls	Jan Frans Verhaeren	Maria Elisabeth Mertens	Karel Van den Heuvel	Anna Maria Van Steenwinckel	Jan-Baptist Willems	Catharina Loos	Antoon Geerens	Petronella Van Grunderbeeck	Jozef Van Olmen	Maria Christina Laenen	Ludovicus Prost	Anna Bosschaerts	Lambert Pierré	Anna Maria Ekermans	Willem Fredrik Myl	Maria Catharina Van Odenhoven	Joseph Casimir Famaey	Isabella Van Malderen	Jacob Hiel	Joanna Baetens	Eugène Joseph Debauche	Victoire Louis	François Joseph Tricot	Jeanne Tricot
X Loenhout 19/7/1815	X Schilde 29/6/1821	X Geertruidenberg 26/8/1829	X Zandvliet 3/1/1828	X Eppegem 13/1/1791	X Zemst 25/8/1795	x	x	X Herentals 5/4/1826	x	X Boxmeer 8/3/1827	X Zele 29/9/1808	X Zele 15/4/1794	X Orbais 5/10/1820	x																	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31																
Rik Van den Cloot ° Loenhout 3/1/1819 + Antwerpen 31/10/1901	Catharina Simonts ° Schilde 11/11/1831 + Antwerpen 23/3/1867	Antonie Ros ° Breda 31/8/1837 + Antwerpen 1869/1884	Elisabeth De Leeuw ° Zandvliet 9/7/1838 + Borgerhout 21/11/1918	Gielis Verhaeren ° Eppegem 5/5/1791 + Eppegem 7/9/1872	Theresia Van den Heuvel ° Zemst 9/6/1799 + Eppegem 12/5/1842	Godfried Willems ° Eppegem 6/2/1807 + Eppegem 12/5/1856	Maria Elisabeth Geerens ° Vilvoorde 8/4/1812 + Eppegem 28/1/1900	Frans Van Olmen ° Herentals 22/8/1830 + Borgerhout 23/4/1897	Josephine Prost ° Geel 4/11/1830 + Borgerhout 17/10/1906	Jacob Pierré ° Borgerhout 4/10/1835 + Borgerhout 3/1/1877	Maria Constantia Mijl ° Boxmeer 16/6/1827 + Borgerhout 30/1/1924	Jan Famaey ° Zele 16/1/1815 + v 1900	Rosalie Hiel ° Zele 28/3/1821 + Antwerpen 19/11/1903	Hyppolite Debauche ° Orbais 18/7/1822 +	Marie-Thérèse Tricot ° Orbais 13/1/1819 +														
X Antwerpen 3/4/1856		X Antwerpen 11/2/1864		X Eppegem 21/7/1830		X		X Herentals 3/5/1855		X		X Zele 12/12/1845		X Orbais 26/9/1849															
8		9		10		11		12		13		14		15																	
Jan Van den Cloot ° Antwerpen 18/3/1863 + Antwerpen 23/11/1953		Bertha Ros ° Antwerpen 30/1/1865 + Antwerpen 1/3/1941		Lambert Verhaeren ° Eppegem 21/8/1839 + Eppegem 22/12/1915		Rosalia Willems ° Eppegem 8/1/1847 + Brussel .../8/1930		Henricus Van Olmen ° Borgerhout 1/4/1864 + Borgerhout 17/3/1951		Christina Pierré ° Borgerhout 16/1/1866 + Borgerhout 2/1/1919		Karel (Louis) Famaey ° Zele 15/4/1857 + Borgerhout 21/6/1927		Marie Debauche ° Orbais 17/7/1859 + Borgerhout 18/6/1899															
X Antwerpen 24/4/1884				X Eppegem 23/4/1873				X Borgerhout 12/2/1885				X Antwerpen 1883															
4				5				6				7															
Victor Van den Cloot ° Antwerpen 6/12/1891 + Wilrijk 3/12/1957				Hortense Verhaeren ° Eppegem 3/9/1891 + Mechelen 11/8/1956				Frans Van Olmen ° Borgerhout 10/6/1886 + Borgerhout 9/6/1960				Julia Famaey ° Borgerhout 8/8/1884 + Wommelgem 30/3/1965															
X Eppegem 19/5/1914								X Borgerhout 9/2/1918																			
2								3																			
Rik Van den Cloot ° Borgerhout 7/7/1923 + Mechelen 22/3/2000								Josée Van Olmen ° Antwerpen 12/1/1922 + Bonheiden 5/11/1950																			
X Antwerpen 6/10/1945																											
1	Marc Van den Cloot ° Borgerhout 30/08/1946 x Mechelen 20/12/1969 Jacqueline Lahaye ° Elsene 6/12/1947																										

Here is the dutch system naming the direct line ancestors

Generation	Hoog	opper	aarts	voor	edel	stam	oud	bet	over	groot	vader/moeder
1											vader/moeder
2										groot	vader/moeder
3									over	groot	vader/moeder
4								bet	over	groot	vader/moeder
5							oud				vader/moeder
6							oud			groot	vader/moeder
7							oud		over	groot	vader/moeder
8							oud	bet	over	groot	vader/moeder
9						stam					vader/moeder
10						stam				groot	vader/moeder
11						stam			over	groot	vader/moeder
12						stam		bet	over	groot	vader/moeder
13						stam	oud				vader/moeder
14						stam	oud			groot	vader/moeder
15						stam	oud		over	groot	vader/moeder
16						stam	oud	bet	over	groot	vader/moeder
17					edel						vader/moeder
18					edel					groot	vader/moeder
19					edel				over	groot	vader/moeder
20					edel			bet	over	groot	vader/moeder
21					edel		oud				vader/moeder
22					edel		oud			groot	vader/moeder
23					edel		oud		over	groot	vader/moeder
24					edel		oud	bet	over	groot	vader/moeder
25					edel	stam					vader/moeder
26					edel	stam				groot	vader/moeder
27					edel	stam			over	groot	vader/moeder
28					edel	stam		bet	over	groot	vader/moeder
29					edel	stam	oud				vader/moeder
30					edel	stam	oud			groot	vader/moeder
31					edel	stam	oud		over	groot	vader/moeder
32					edel	stam	oud	bet	over	groot	vader/moeder
33				voor							vader/moeder

34				voor						groot	vader/moeder
35				voor					over	groot	vader/moeder
36				voor				bet	over	groot	vader/moeder
37				voor			oud				vader/moeder
38				voor			oud			groot	vader/moeder
39				voor			oud		over	groot	vader/moeder
40				voor			oud	bet	over	groot	vader/moeder
41				voor		stam					vader/moeder
42				voor		stam				groot	vader/moeder
43				voor		stam			over	groot	vader/moeder
44				voor		stam		bet	over	groot	vader/moeder
45				voor		stam	oud				vader/moeder
46				voor		stam	oud			groot	vader/moeder
47				voor		stam	oud		over	groot	vader/moeder
48				voor		stam	oud	bet	over	groot	vader/moeder
49				voor	edel						vader/moeder
50				voor	edel					groot	vader/moeder
51				voor	edel				over	groot	vader/moeder
52				voor	edel			bet	over	groot	vader/moeder
53				voor	edel		oud				vader/moeder
54				voor	edel		oud			groot	vader/moeder
55				voor	edel		oud		over	groot	vader/moeder
56				voor	edel		oud	bet	over	groot	vader/moeder
57				voor	edel	stam					vader/moeder
58				voor	edel	stam				groot	vader/moeder
59				voor	edel	stam			over	groot	vader/moeder
60				voor	edel	stam		bet	over	groot	vader/moeder
61				voor	edel	stam	oud				vader/moeder
62				voor	edel	stam	oud			groot	vader/moeder
63				voor	edel	stam	oud		over	groot	vader/moeder
64				voor	edel	stam	oud	bet	over	groot	vader/moeder
65			aarts								vader/moeder
66			aarts							groot	vader/moeder
67			aarts						over	groot	vader/moeder

Enkele beschouwingen bij de bewerking van de parochieregister van Meerle

Bij de bewerking van de parochieregisters van Meerle heb ik een aantal merkwaardigheden vastgesteld die in de toekomst nog verder onderzoek vragen.

De parochieregisters van Meerle beginnen pas in 1641 en de registratie van de namen is voor een groot deel verschillend van dit in andere parochieregisters uit de Noorderkempen.
Voor zover ik heb kunnen nagaan is er inzake het registreren van namen een grotere gelijkenis met de Doop-Trouw-Begrafenis-boeken in Nederland .

Zowel bij dopen, huwelijken als begrafenissen worden praktisch bij elke persoon patroniemen toegevoegd aan de voornaam. Deze toevoegingen lijken op het eerste zicht redelijk ingewikkeld, maar wanneer je er enigszins mee vertrouwd bent en je gezinsverbanden of familierelaties wil terugvinden is dit een zeer praktisch gegeven.
Een moeilijkheid is wel, dat wanneer de patroniem in een volgende generatie als volwaardig familienaam gebruikt wordt, je soms heel wat opzoekwerk dient te doen om tot de juiste voorouders te geraken en het gebeurt ook meermaals, vooral vóór 1700 dat enkel de patroniem wordt weergegeven.

Bij het opmaken van de officiële klappers heeft men alle patroniemen weggelaten.

Dat Meerle, gelegen in één van de noordelijke 'bulten' van Belgie, meer binding had met Breda en omliggende gemeenten dan met b.v. met Hoogstraten blijkt duidelijk uit de plaatsnamen die veelvuldig voorkomen zoals: Ginneken, Chaam, Ulicoten, Princenhage en Breda, allemaal in het huidige Nederland. Van de huidige Belgische gemeenten komen Meer en Minderhout regelmatig voor.

In de doopregisters valt op dat heel wat ouders uit Ginneken hun kinderen in Meerle lieten dopen. Opvallend is ook dat in veel van deze gezinnen er maar één kind in Meerle gedoopt werd, daar waar men kan veronderstellen dat er in die periode praktisch overal meerdere kinderen waren.

Een tweede zaak die opvalt is, dat na 1700 regelmatig volwassenen gedoopt werden, zogenaamd bekeerd uit het calvinisme. De gegevens over deze dopelingen zijn meestal summier, in sommige gevallen werden de namen van de ouders genoteerd. Wij noteerden 62 bekeerlingen, waarvan de meeste in de periode 1760 tot 1793 (zie lijst)

Bij de huwelijken zien we regelmatig dat beide partners niet uit Meerle afkomstig zijn.
Hier vallen de inwoners uit Ginneken op door hun groot aantal, maar ook Ulicoten en Chaam komen voor. Als je bovendien vast stelt dat later geen dopen uit deze huwelijken genoteerd worden in Meerle, kan je besluiten dat enkel het huwelijk er voltrokken werd.
Om welke reden ?

Voor de begrafenissen is er nog een opvallender feit. In de periode 1710-1790 noteren we 490 personen (219 mannen en 271 vrouwen) die overleden in Breda, maar in Meerle begraven werden. Op een totaal van 3061 akten in die periode betekent dit dat van ongeveer 1 begrafenis op 6 de aflijvige in Breda overleden is. In de akten vindt men een duidelijke omschrijving als "obiit Breda, sepultus(ta) est in ecclesia nostra". Uit de overlijdensakten

menen wij eveneens te kunnen opmaken dat het dikwijls welstellende personen waren, meermaals wordt voor mannen als beroep 'mercator'(koopman) opgegeven.

Wat eveneens opvalt is, dat heel wat pastoors uit omliggende gemeenten na hun overlijden in Meerle begraven worden. In totaal tellen wij tussen 1692 en 1797, 23 begrafenissen van pastoors uit gemeenten die nu allemaal in Nederland liggen. (zie lijst)

Een duidelijke reden voor bovenstaande twee feiten kan ik niet onmiddellijk aangeven.

Lijst van bekeerlingen gedoopt te Meerle

Naam	ouders of partner	plaats herkomst	datum doop
Angermeijer Valentinus	Joannes Henricus x Cath. Julius	Groeningen	29/10/1776
Back Cornelius	weduwnaar		24/11/1767
Beckers Joannes	Joannes x Maria Nn		12/04/1696
Bistheuvel Gertrudis	Carolina van den Moijses x Joanna Capitein	Dusse	13/06/1756
Boot Elisabeth			03/06/1783
Bos Helena	Guilielmus x Maria Elans		26/03/1774
Bos Petronella			03/10/1709
Caem Joannes Gerardi van	Gerardus Joannis x Gertrudis Plack		22/12/1751
Cardouze Petronella Esther			26/05/1769
Coenders Henricus	Lambertus x Martha van der Velden (° in Indie)		06/08/1777
Deugd Digmannus de	Cornelius x Catharina van Broekhoven		17/03/1776
Dilis Otto	Egidius x Artia Cornelissen		17/10/1706
Domen Paulus	21 jaar		06/09/1692
Gallas Everardus		Briel	28/01/1797
Goetknecht Joanna			24/06/1771
Graef Joanna de	Joannes x Stephania Nn		29/01/1696
Grijshof Henricus Everardus		Overijssel	28/01/1797
Groven Charlotta	Joannes Henricus x Elisabeth Looman		02/05/1773
Heijbloem Joanna			12/05/1710
Hendrickx Joannes	Servatius x Maria Gelens		19/12/1791
Hulsten Maria	Adrianus x Adriana Monthaen		31/12/1772
Kerstens Elisabeth	ev Digmannus Mol	Hoeve	15/06/1785
Koenen Adrianus			14/05/1767
d' Almaras Theodorus Marcus	Aaron x Nn van Ongeren		15/09/1790
Koert Joannes Georgius	Adolf x Joanna Bernes	Ieper	05/12/1776
Leeuwensteijn Guillielma	Cornelius x Alleijdis Willems		29/05/1775
Leijs Maria	Martinus x Joanna Meijens		23/04/1792
Longepé Cephas	Laurentius x Francisca Peeters		02/10/1764
Meire Maria			08/10/1767
Meuller Joannes	Nicolaes x Nn	Denemarken	20/02/1787
Muijshout Henricus	Joannes x Maria Hendrickx	Breda	25/07/1788
Neirinck Adriana		's Gravenmoer	02/11/1793
Pacs of Paes Petronella			25/04/1779
Patzer Joannes Henricus	Joannes x Anna Elis. Parthin	Hersdorf Saksen	31/12/1786
Pauwels Joannes			22/04/1689
Pels Stephanus	Henricus x Maria Sylvester		30/03/1775
Peters Wilhelma			14/12/1765

Priem Matthias		Breda	18/03/1790
Puijst Cornelia	Frederik x Nn		15/11/1696
Reuse Antonetta de	Govardus x Joanna de Roë	Zevenbergen	12/08/1790
Rijns Maria	Nat dv Maria Rijns	Gilse	05/07/1775
Ros Sebastianus			26/03/1772
Schaftenar Bernardine	Samuel x Hermina Baerens		07/12/1772
Schneider Joannes Davidis	soldaat in Breda		08/02/1782
Segers Aleijdis		Middelburg	18/09/1707
Sepkens Joannes		Leiden	27/02/1747
Smaal Anna Theresia			13/04/1741
Snaphaen Anna	ev Joannes Boereweert	Loon op Zand	27/06/1786
Stralen Maria Magdalena			06/06/1694
Tempers Joannes	Joannes x Gertrudis Nn		22/02/1777
Van de Sande Petrus	Henricus x Jacoba Nn	12 jaar	29/08/1711
Van Ghert	ev Wilhelmus van Haepert	Chaam	05/06/1781
Verrijk Gisbertus	Abraham x Maria Hogerbars		20/05/1774
Verschoor Maria		Dussen	01/04/1767
Vissers Anna Cornelia		Ter Heijden	22/05/1711
Vogel Joannes	Joannes x Emerentiana Govardi van den Bosch		21/03/1778
Vrij Joannes de	gehuwd		18/05/1767
Westerhof Wilhelmus	Abraham Joannes Henricus x Cath. Vrijdagh		06/08/1792
Wilde Everardus de	Bartholomeus x Jacomina Gijsbers		08/02/1788

LIJST VAN PASTOORS BUITEN MEERLE, IN MEERLE BEGRAVEN

Alewijns Wijnandus, pastoor in Oosterhout + Oosterhout 17/03/1765	(+) 31/03/1765
Arbon Joannes, pastoor in Oosterhout + Oosterhout	(+) 05/05/1768
Arion Rdus Dnus + Ginneken 12/06/1766	(+) 16/06/1766
Blok Cornelius, pastoor begijnhof + Breda 04/03/1784	(+) 08/03/1784
Boonarts Rdus Dnus, pastoor in Breda	(+) 14/10/1751
Buijsen Joannes Bernardus pastoor in Teteringen + Teteringen	(+) 03/08/1769
Clans Gerardus, pastoor in Breda	(+) 28/03/1742
Creke Carolus L. J. van der, pastoor in Ginneken	(+) 10/06/1777
Dunne Hubertus van, pastoor in Dorst	(+) 10/03/1755
Hoffens Theodorus, pastoor in Stantonraarbuiten(?) + Stanton26/11/1786	(+) 30/11/1786
Kat Joannes de, pastoor in Sprundel	(+) 28/02/1731
Knipscheer Laurentius, pastoor in Etten + Etten	(+) 08/02/1768
Kreek Joannes van de, pastoor in Ginneken + 04/11/1756	(+) 06/11/1756
Longé Gerardus de, pastoor in Sprundel	(+) 10/03/1775
Mutsaers Adrianus, pastoor in Ginneken + 06/10/1688	(+) 09/10/1688
Nuijts Antonius, pastoor in Dongen	(+) 28/12/1775
Oerle Guilielmus van, pastoor in Ginneken	(+) 30/08/1750
Praets Petrus, pastoor in Ginneken + Ginneken 19/04/1792	(+) 23/04/1792
Schilden Arnoldus van der, pastoor in Breda + Breda	(+) 12/03/1739
Smits Jacobus, pastoor in Breda	(+) 27/11/1775
Sprong Gerardus, pastoor in Rijsbergen	(+) 31/07/1755
Timmermans Cornelius, pastoor in Teteringen + Teteringen	(+) 11/03/1782

Vic Bertels

België-Belgique
P.B.
2390 Malle
8/4670

DE KEMPISCHE GENEALOOG

Driemaandelijks Tijdschrift

Jaargang 16 – NR. 4 periode oktober – december 2004

Afgifte Kantoor : 2390 Malle

V.V.F. KEMPEN

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE
Provinciale Afdeling Antwerpen VZW.
AFDELING KEMPEN – Rek. 880-2179571-28

Verantwoordelijke Uitgever:
A.Van Steenbergen, Gagelhoflaan 47, 2980 ZOERSEL

RE(D)ACTIE ?

Vooreerst onze verontschuldigingen voor de vertraging van ons laatste nummer van 2004. Drukke persoonlijke bezigheden van de redacteur en wijzigingen in de taken van ons bestuur zijn er de oorzaak van. Wij hebben getracht de inhoud des te aantrekkelijker te maken.

Een blad als de kempische genealoog samenstellen is niet altijd even simpel. Tekst bijeenscharrelen, layout maken, laten drukken, verzenden … Het vraag allemaal energie en tijd. Onze hoofredacteur A. Van Steenbergen heeft dit jaren lang, tot ons aller voldoening gedaan. Omdat er bij ons ook heel wat ander werk dient verricht, werden de taken in ons bestuur opnieuw verdeeld.
In de toekomst zal de redactie van dit blad gedaan worden door Marc van den Cloot. Wij rekenen op een aantal leden dat zij in hun eigen documentatie ook wel eens een tekst vinden die voor publicatie kan in aanmerking komen. Ook vragen stellen aan ons bestuur of andere leden is zeker niet verboden ! Uw reacties kunnen gezonden worden aan
e-mail : marc.vandencloot@pi.be
Het secretariaatswerk zal voortaan waargenomen worden door Frans Renaerts.
e-mail: frans.renaerts@busmail.net
Andre Van Steenbergen zal zich toeleggen op onze web-site. Deze is aan een grondige opknapbeurt toe. Hij zal ook instaan voor het onderhoud ervan.
e-mail: avsteenb@pandora.be
De andere bestuursleden blijven op diverse vlakken actief, onze maandelijkse genealogische dag, bibliotheek, registratie en verzameling van gegevens e.d. is hun job.
Ondergetekende blijft de financiële kant van de zaak waarnemen en beheert tevens de bibliotheek.

Wij hopen in 2005 op ons elan te kunnen doorgaan. Momenteel hebben wij in onze regio ongeveer 300 VVF-leden. Toch horen of zien wij weinig reacties. Ik ben ervan overtuigd dat er, naast deze leden, nog tientallen bezig zijn met hun stamboom of met familiekunde. Zouden zij dat allemaal op hun ééntje klaarspelen? Ik durf dit sterk betwijfelen. Genealogie zit als hobby zeker in de lift, internet helpt daar voor een groot deel aan mee, maar met afschrijven van plaatsen en data kom je nog niet tot een "persoonlijke" stamboom, laat staan tot een familiegeschiedenis. Samenwerking, uitwisseling van ervaring, vragen waar wat te vinden is en hoe je er aan geraakt (zelfs op internet) dit alles komt bij ons aan bod.

WANNEER HOREN WE EENS IETS VAN JOU ?

Victor Bertels
Interim-redacteur

"EEN MONUMENT VOOR EEN MONUMENT"

Zo omschreef de Arendonkse burgemeester het standbeeld van Rik van Steenbergen dat op zondag 10 oktober in zijn geboorteplaats onthuld werd.

Over wie de grootste Vlaamse wielrenner aller tijden was, zal wel altijd geredetwist worden. Maar over één zaak is iedere sportliefhebber het wel eens: Rik I was een grote mijnheer in zijn sport.

Hij werd in 1924 in Arendonk geboren, zijn vader was, zoals vele van zijn dorpsgenoten een sigarenmaker. Reeds op zeer jonge leeftijd, midden in de oorlog, begon hij te fietsen en bleef hij fietsen tot op een leeftijd dat zijn generatiegenoten reeds lang gestopt waren.
Rik heeft Arendonk op de wereldkaart gezet en wielergeschiedenis geschreven.
Wij zijn geen sportmagazine, en gaan dus zijn ganse overwinningspalmares hier niet weergeven. Toch kunnen we vermelden dat hij tussen 1943 en 1965 een totaal van 338 eerste plaatsen behaalde in de diverse disciplines van het wielrennen. Van kermiskoersen over klassiekers naar ritten in de grote ronden, zesdaagsen, derny's, koppelkoersen, noem maar op Rik deed het allemaal.

Naast de stamreeks, uiteraard voor een genealogisch tijdschrift, geven wij hieronder enkele hoogtepunten uit zijn wielercarrière. Wij beperken ons ook tot de wegkoersen. Een overzicht van zesdaagsen zou te uitgebreid zijn.

1944 Ronde van Vlaanderen
1945 Belgisch kampioen bij de profs
1946 Ronde van Vlaanderen – 3de wereldkampioenschap in Zurich
1948 Parijs-Roubaix
1949 Wereldkampioen in Kopenhagen, 2 ritten in de Tour de France, Waalse Pijl
1950 Parijs-Brussel
1951 2 ritten in de Giro
1953 3 ritten in de Giro
1954 Milaan-San Remo , Belgisch Kampioen, 4 ritten in de Giro
1956 Wereldkampioen in Kopenhagen, 6 ritten in de Vuelta
1957 Wereldkampioen in Waregem, 5 ritten in de Giro
1958 Waalse Pijl.

Hoe het kwam dat Rik zo'n groot kampioen werd ?

Het zat hem waarschijnlijk in de G(B)ENEN !!!

Vic Bertels

STAMREEKS RIK VAN STEENBERGEN

1. Constant Hendrik Maria Van Steenbergen ° Arendonk 9.9.1924 + Malle 15.05.2003

Ouders:

2. Alexander Van Steenbergen ° Arendonk 11.11.1895 x Turnhout 15.11.1920
3. Joanna Stefania Wouters ° Turnhout 09.09.1902

Grootouders:

4. Franciscus Adrianus Van Steenbergen ° Arendonk 30.09.1873 x A 03.11.1894
5. Maria Constantia De Vocht ° Arendonk 18.10.1874 + Arendonk 17.11.1917

6. Joannes Henricus Wouters ° Baarle Nassau 06.01.1872
7. Maria Elisabeth Dilles ° Oud Turnhout rond 1873

Van de familie Wouters (moeders kant) zijn op dit ogenblik nog geen verdere gegevens beschikbaar.

Hieronder de stamreeks Van Steenbergen (vaders kant)

8. Adrianus Augustinus Van Steenbergen ° A 19.03.1843 + A 16.12.1887 x A 05.08.1871
9. Maria Catharina Janssen ° A 30.08.1851 + A 16.10.1882
   - Adrianus Van Steenbergen is een tweede maal gehuwd op 21.09.1887 met Martina Van Damme, geboren in Rexpoede (Fr) op 8.4.1836, (zij was weduwe van Henricus Carolus Ludovicus Decarne)

16. Alexander Van Steenbergen ° A 16.08.1811 + A 19.02.1895 x A 28.04.1838
17. Anna Catharina Luijckx ° A 09.03.1816 + A 24.11.1844
   - Alexander Van Steenbergen is een tweede maal gehuwd op 14.06.1845 met Maria Barbara Heijmans, geboren te Arendonk op 8.8.1822

32. Gerardus Van Steenbergen ° A 04.12.1780 + A 10.07.1853 x A 02.07.1807
33. Helena Boermans ° A 13.04.1781 + A 04.08.1858

64. Henricus Van Steenbergen ° A 16.10.1752 + A 14.09.1820 x A 12.05.1778
65. Elisabeth Imans ° A 22.02.1755 + A 04.02.1782

128. Gerardus Van Steenbergen ° A 01.11.1725 + A 15.08.1782 x A 11.11.1749
129. Maria Eijssen ° A 28.08.1726 + A 24.08.1802

256. Henricus Van Steenbergen ° A 24.08.1689 + A 07.10.1745 x A 11.02.1710
257. Cornelia Adriani Engelen ° Loon op Zand (Nl) + A 10.06.1765

512. Petrus Van Steenbergen ° A 13.01.1655 + A 14.05.1715 x A 09.01.1678
513. Lucia Geeraerts + A 17.02.1722

1024. Henricus Van Steenbergen ° rond 1620/1625 x A 03.02.1652
1025. Anna Van Ussel ° A 1.10.1629

Prosopografie en Genealogie – het Project 'Molenaars'

Hugo Lambrechts-Augustijns

Hieronder een artikel dat zowel het belang van een prosopografisch onderzoek voor de genealogie onderstreept, als de vraag om hulp om zulk een project op te starten. Indien er voldoende reacties op komen, kunnen we aantonen dat genealogen zeker baat hebben met andere invalshoeken voor hun familieonderzoek. Deze manier van werken is dus een andere manier dan de klassieke vraag opdat iedere genealoog zijn kwartierstaat deponeert ten bate van de andere onderzoekers. Hier verkleinen we het onderzoeksveld, namelijk molenaars, wat niet belet dat iemand anders een groepsonderzoek kan maken over beenhouwers, smeden, oorlogsslachtoffers, militairen van een bepaald regiment, en noem maar op.
Hoewel ik eerst start met een bestand over de Antwerpse molenaars, hoop ik bij het lukken van het project, een tweede bestand te kunnen samenstellen. De kans bestaat trouwens dat Kempische genealogen voorouders-molenaars hebben die een wisselwerking tussen de stad en de Kempen hadden.

* * * * * * * * * * *

Het woord *genealogie* moeten we aan u niet meer voorstellen en de meeste facetten van het familieonderzoek zullen u wel bekend zijn. Minder bekent is de *prosopografie*[1]. Het is een *collectieve biografie* waarin de *externe* karaktertrekken van een bevolkingsgroep die iets *gemeenschappelijks* heeft, beschreven wordt[2]. Het zijn bijvoorbeeld lijsten van personen die een bepaalde functie hebben uitgeoefend in welomschreven streken of periodes.
Zo kunnen we een lijst opstellen van alle Romeinse generaals in de periode van het Romeinse Keizerrijk; of van alle Britse piloten tijdens de Tweede Wereldoorlog; of van alle kloosterlingen in een bepaalde vestiging van een bepaalde religieuze orde[3]. Een prosopografisch onderzoek van de Belgische cavalerieregimenten zou ons bijvoorbeeld toelaten na te gaan hoeveel soldaten afkomstig waren van het platteland. Zonen van landbouwers werden gemakkelijk gerekruteerd voor het 'paardenvolk'. De bestudeerde groep personen heeft dus duidelijk een gemeenschappelijk kenmerk en vormt daardoor een min of meer homogene groep.
Je kunt bijvoorbeeld een prosopografie opstellen van alle genealogen van de provincie Antwerpen. Dit zou een grote en heterogene groep vormen. Je kunt de groep verkleinen en bijvoorbeeld een vergelijking maken tussen de genealogen van de stad en die van de Antwerpse Kempen, enzovoort. Als we de externe kenmerken onderzoeken, dan zoeken we naar de gemeenschappelijke kenmerken van onze genealogen. Deze groepen vormen echter niet het onderwerp van ons onderzoek.

Het prosopografisch onderzoek kan echter de genealogie enorm helpen. Zeker de genealogen die worstelen met een onvindbare voorouder. Sommige familiekundigen hebben een probleem als de vader van het kind niet in de doop-, huwelijks- en overlijdensregisters van de parochie staat. De logische werkwijze is dan concentrische cirkels te trekken om het onderzoeksterrein te verruimen. Men kan de cirkels blijven vergroten en het vergt dan meer tijd en inspanning om te blijven focussen op die ene persoon.
In sommige gevallen kan een onderzoek met als invalshoek het 'beroep' een oplossing bieden. Let op, we beweren niet dat zulk een onderzoek opgeld maakt voor 'alle' beroepen. Het gebeurde vroeger regelmatig dat er beroepsmigraties plaats hadden in streken waar de grond niet meer de nodige grondstoffen kon leveren om een specifiek beroep uit te oefenen. Toen de turfvelden rond Etten-Leur niet meer rendabel waren, trokken bepaalde families van

turfstekers richting Brasschaat. Sommige beroepen, zoals schippers, hebben in ieder geval een grotere mobiliteit, die reflecteert in het weinig honkvast zijn aan een bepaalde woonplaats. Ik zeg dit nu zo, omdat ik bij vroegere onderzoeken een paar schippersgezinnen gevolgd heb die dit kenmerk vertoonden, maar mag ik dit veralgemenen? Zo is de familie Pede een gekende Oostendse schippersfamilie, waarvan een der leden Scheldeloods werd en daarna aan wal bleef in Antwerpen.
Als men een representatieve groep schippers in een prosopografie plaatst, dan zullen we uitspraken kunnen doen over bepaalde gezamenlijke kenmerken. Het is best mogelijk dat er over de schippers al onderzoek gepleegd is, dat heb ik niet nagegaan.

Zo belanden we bij de beroepsgroep waarvan ik een prosopografisch onderzoek wil maken, namelijk de Antwerpse molenaars. Mijn onderzoeksperiode begint bij het ontstaan van de Antwerpse windmolens, dat we in de 13de eeuw mogen plaatsen, tot de helft van de 19de eeuw, wanneer de molens wegens urbanisatie-uitbreidingen op het Sint-Willibrordusveld uit het Antwerpse landschap verdwijnen. De molenaars moeten in relatie staan tot een molen die op het Antwerpse grondgebied stond. Dit gebied werd begrensd door de 'Antwerpse handjes'.

Het zal niet gemakkelijk zijn persoonlijke gegevens over de molenaars te vinden tot rond de eeuwwisseling 1500-1600. Voor de 17de en de 18de eeuw moet dit al beter te doen zijn. De relaties tot andere molenaars- en bakkersfamilies kunnen een inzicht bieden in de geslotenheid van het beroepsmilieu. Dat de zoon hetzelfde beroep uitoefende als zijn vader zal een kenmerk zijn dat bij molenaars veelvuldig voorkomt. Hopelijk kunnen we een besluit trekken uit de gemiddelde leeftijd bij het overlijden van de molenaars. Het zal moeilijk, zoniet onmogelijk, zijn de juiste overlijdensoorzaak van de molenaars te achterhalen: behalve natuurlijk bij de arbeidsongevallen. Waarom stellen we deze vraag? Het schijnt dat bakkers door het contact met het meel de 'bakkersziekte' krijgen. Het bestanddeel silicium in het meel is schadelijk voor de nieren. Als de bakkers daar last van hebben en vroeger overlijden, dan kunnen we ons afvragen of de molenaars daar ook problemen mee hadden. Hebben de molenaars in de stad daar misschien meer last van dan de molenaars op het platteland? We hebben hier met twee groepen te doen die goed te vergelijken zijn, als de groep tenminste groot genoeg is.

Met het opstellen van een molenaarsgroep trachten we niet alleen hun verwantschap te achterhalen, maar wordt het interessant als we daarin een netwerk kunnen herkennen. Buiten hun beroepsvereniging, nl. het molenaarsambacht hebben de molenaars economische contacten met andere groepen. Die contacten kunnen een beter zicht geven op de rol van de molenaar als middelaar. De molenaar heeft een zekere onafhankelijkheid op zijn molen, maar hij is een tussenpersoon van de pachtheer, of het ambacht, en de klanten die hun graan willen laten malen.

Een genealogisch (en bij uitbreiding een prosopografisch) project 'molenaars' kan natuurlijk enkel lukken als de personen die in hun genealogische opzoekingen te maken hebben met een Antwerpse molenaar, dit laten weten. We voegen deze persoonsgegevens in een databank, waarvan het de bedoeling is dat iedereen die daarna kan consulteren. Hoe we dit praktisch zullen realiseren, laten we via het tijdschrift weten.
De slagzin is: "***alle molenaars van Antwerpen en de Kempen, verenigt U!***"
Als dit project succesvol is, dan kunnen we een uitbreiding naar een groter onderzoeksgebied overwegen. Naast de gegevens van de molenaar zelf, zijn ook belangrijk: de gegevens over de ouders van de molenaar (vooral het beroep van de vader), de gegevens van de schoonouders (is de schoonvader ook een molenaar?) en de kinderen (welk beroep oefenen zij later uit?)

Het is begrijpelijk dat gegevens over een tweede generatie niet-molenaar, zowel op- als neerwaarts, niet meer opgenomen worden in het bestand. Hoewel het best mogelijk is dat een grootvader-niet-molenaar een 'link' is met andere molenaars in de familie.
Het komt hier op neer, dat het niet onze bedoeling is een aantal generaties van niet-molenaars, die niet relevant zijn voor het onderzoek, op te nemen omdat die het inzicht in de relaties kunnen verzwaren en bemoeilijken.
Hoe kunt u mij uw molenaarsinformatie laten geworden?

a- via e-mail: hartenhuisje@hotmail.com. Indien het doorsturen van de gegevens teveel zou zijn voor mijn mailbox, dan moeten we overwegen om via een schijfje te werken.
b- via de klassieke post; mijn adres is: Boekweitstraat 30, 2900 Schoten.

Ik dank nu al alle collega's genealogen voor hun bereidwillige medewerking.

❖

Dank vanwege het bestuur van de VVF- Kempen

Onze oproep om gegevens, bidprentjes, doodsbrieven e.d. hebben weliswaar geen massa aan reacties opgeleverd maar de enkelen die het deden willen wij toch even in het daglicht plaatsen

Mevr Minnen-Nijs uit Dessel verhuisde in de loop van het jaar naar een rusthuis. Als fervente genealoge heeft zij zich jaren bezig gehouden met familiekunde, zowel van haar eigen familie als van aanverwanten. Omdat ze in haar nieuwe omgeving geen plaats had om alles weg te bergen, heeft zij haar ganse verzameling ter beschikking gesteld van de VVF-Kempen.
Het betreft gegevens over diverse families uit de omgeving van Dessel-Mol, met uitgebreide kwartierstaten, kopieën van akten BS, kopieën uit PR, testamenten, krantenknipsels, aankondigingen allerlei, doodsbrieven en bidprentjes.
Voor onze vereniging betekent dit een zeer goede en grote aanwinst. Wij hebben beslist om in de loop van 2005 alle gegevens te inventariseren en te klasseren zodat ze in onze bibliotheek kunnen geraadpleegd worden.
VVF-Kempen dankt Mevr. Nijs van harte voor deze gulle schenking.

Van enkele andere schenkers, o.a. Maria de Vrij en een onbekende schenker uit Zoersel kregen we doodsbrieven en bidprentjes, deze zijn inmiddels op PC verwerkt.
Rita De Laet zorgde in het afgelopen jaar voor digitalisering van de PR van Dessel, de BS van Oostmalle en Westmalle. Deze gegevens zijn nu naast de boeken ook beschikbaar op PC.
Hugo Lambrechts-Augustijns willen wij van harte danken voor zijn regelmatige bijdrage aan dit blad. Wij hopen dat hij spoedig navolging krijgt.

---

[1] De term komt van het Griekse *'prosoopoon-grafia'*. Grafia betekent de 'beschrijving' en 'to prosopoon' is afgeleid van 'proshoraoo', wat letterlijk 'aanschouwen' betekent, datgene wat men aanschouwt. Het komt neer op de *'beschrijving van de niet-innerlijke individuele kenmerken'*.
[2] Hilde Greefs en Peter Stabel, *Proposografie en Netwerkanalyse*, U.A., Antwerpen, 2004.
[3] Annemie Muylaert, *Het Arme Klarenklooster van Antwerpen vanaf de stichting in 1455 tot op onze dagen*, K.U.L., onuitgegeven verhandeling, 1977.

Kalenderdagen in het Latijn

Een nuttig instrument bij je opzoekingen in de parochieregisters

Parochieregisters zijn in de 16e, 17e en 18e eeuw meestal in het Latijn opgesteld. Daardoor krijgt men dikwijls problemen bij het vertalen van de data's. Als je ze al kunt lezen dan grijp je naar het vademecum Latijn-Nederlands om die te vertalen. Hieronder vind je een lijstje van die data's chronologisch gerangschikt en niet alfabetisch zoals in dat vademecum.
Het helpt ook bij het ontcijferen ervan.

Prima	: een	undecima	: elf	vigesima prima	: eenentwintig
Secunda	: twee	duodecima	: twaalf	vigesima secunda	: tweeëntwintig
tertia	: drie	decima tertia	: dertien	vigesima tertia	: drieëntwintig
quarta	: vier	decima quarta	: veertien	vigesima quarta	: vierentwintig
quinta	: vijf	decima quinta	: vijftien	vigesima quinta	: vijfentwintig
sexta	: zes	decima sexta	: zestien	vigesima sexta	: zesentwintig
septima	: zeven	decima septima	: zeventien	vigesima septima	: zevenentwintig
octava	: acht	decima octava	: achttien	vigesima octava	: achtentwintig
nona	: negen	decima nona	: negentien	vigesima nona	: negenentwintig
decima	: tien	vigesima	: twintig	trigesima	: dertig

quadragesima	: veertig	sexagesima	: zestig	octogesima	: tachtig
quinquagesima	: vijftig	septuagesima	: zeventig	nonagesima	: negentig

Soms wordt voor de eerste dag van de maand ook *kalendis of calendae* geschreven

Afgeleiden van bovenstaande getallen:

Viginti, vigesimus : twintig, twintigste
Triginta : dertig
Quadraginta: veertig quadragenarius : veertiger, veertigjarige
Quinquaginta: vijftig quinquagenarius: vijftiger, vijftigjarige
Sexaginta: zestig sexagenarius : zestiger, zestigjarige
Septuaginta: zeventig septuagenarius: zeventiger, zeventigjarige
Octoginta: tachtig octogenarius: tachtiger, tachtigjarige
Nonaginta: negentig nonagenarius: negentiger, negentigjarige

Afkortingen van maanden:

Voor zover nog nodig wijzen wij er ook op dat in de parochieregisters, bij de afkorting van maanden, regelmatig een getal gebruikt wordt vanaf de maand september tot en met december.
Voor de Romeinen was september de zevende maand, de maand oktober de achtste, november de negende en december de tiende maand. Vandaar dat je regelmatig het volgende kan tegenkomen: **7-bris of 8-bris 9-bris en 10-bris of X-bris**
Vergis je hier niet, dit zijn niet de maanden juli, augustus, september en oktober maar wel degelijk **september, oktober, november en december**.

32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
Minnen Arnold	Van Gompel Helena	Willems Joan	Huysmans Catharina	Embrechts Hendrik	Van Ballaer Elisabeth	Otten Niklaas	Vaeyendries Margaretha	Mermans Corneel	Vaes Maria	Verwaest Pieter	Cos Maria	Goris Jan	Joos Nijs Maria Anna	Claes Hendrik	Maes Helena	Verhaert Adriaan	Van Genechten Anna	Peeters		Mynan(t)s Corneel	Lanen Catharina	Neys Pieter	Volders Anna	Mannaerts Pieter	Vekemans Joanna	Huyskens		Van Nu(e)ten Adriaan	Daems Elisabeth	Molenberg(h)s Jan	Sterckx Catharina
x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x		x	
16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26		27		28		29		30		31	
Minnen Christiaen Blauwverver ° Dessel 15.08.1719 + Dessel 1 brumaire XII		Willems Anna Margaretha ° Dessel 28.05.1717 +Dessel 19.11.1790		Embrechts Karel August ° Kasterlee 27.08.1723 +Kasterlee 12.03.1797		Otten Maria Catharina ° Kasterlee 05.02.1725 + Kasterlee 02.07.1802		Mermans Jan ° Retie 04.02.1743 + Dessel 10.02.1801		Verwaest Joanna Maria ° Retie 07.01.1732 + Dessel 15.04.1807		Goris Matthias ° Dessel 24.01.1730		Claes Catharina ° Retie 17.11.1726 +Dessel 29.12.1807		Ver(h)aert Michaël ° Geel 16.12.1719 +Geel 04.10.1760		Peeters Maria Elisabeth ° = Geel 30.05.1759		Mynans Hubertus ° Geel 15.05.1707 +Geel 22.02.1763		Neys Maria Elisabeth ° Geel 04.04.1716 + Geel 22.02.1763		Mannaerts Jan-Baptist ° Itegem 24.09.1733 + Geel 10.02.1794		Huyskens Anna Barbara = gEEL		Van Nu(e)ten Jan-Baptist ° Olen 20.02.1730 + Olen 31.07.1781		Molenberghs Elisabeth Olen 21.02.1738 + Olen 11.01.1777	
X Dessel 21.01.1748		X Kasterlee 27.10.1755		X Retie 10.02.1766		X Dessel 03.02.1751		X Geel 24.04.1742		X Geel 24.04.1741		X Wiekevorst 17.11.1764		X Olen 01.07.1761																			
8		9		10		11		12		13		14		15																	
Minnen Arnold Blauwverver ° Dessel 18.08.1751 + Dessel 13.11.1821		Embrechts Anna Margaretha ° Kasterlee 15.09.1756 + Dessel 07.11.1806		Mermans Petrus ° Retie 08.07.1769 +Dessel 05.05.1846		Goris Anna Maria ° Dessel 07.04.1764 + Dessel 28.08.1828		Verhaert Pieter Frans ° Geel 13.07.1745 + Geel 07.10.1811		Meynants Anna Catharina ° Geel 12.05.1749 + Geel 24.11.1790		MANNAERTS Pieter Gom. ° Oevel 05.01.1768 + Geel 28.04.1847		Van Nuten Anna Catharina ° Olen 28.07.1769 + Geel 08.10.1796																			
X Dessel 01.07.1783				X Dessel 14.01.1794				X Geel 03.02.1776				X Olen 16.06.1789																			
4				5				6				7																			
Minnen Karel Blauwverver ° Dessel 22.05.1786 + Dessel 19.06.1873				Mermans Maria Catharina ° Dessel 20.09.1801 + Dessel 16.07.1881				Verhaert Frans Hoefsmid ° Geel 19.08.1789 + Dessel 28.09.1849				Mannaerts Maria-Catharina ° Geel 01.11.1793 + Dessel 15.10.1853																			
x Dessel 13.05.1823								X Geel 17.04.1817																					
2								3																					
Minnen Jozef Hendrik Herbergier °Dessel 10.11.1833 - + Dessel 3.3.1900								Verhaert Maria Catharina Herbergierster ° Dessel 26.10.1838 - + Dessel 06.07.1920																					
X Dessel 13.01.1866																													
1	Minnen Karel August Herbergier-Winkelier-Schoenmaker °Dessel 24.01.1878 - + Dessel 21.04.1963																												

Aanwinsten in onze bibliotheek in 2004 :

A- 79 De val van Antwerpen 1585 (G. Asaert)
A- 80 Taxandria 100 jubileumboek – jaarboek 2003 – deel 1
A- 81 Turnhout op zijn schone "kant" – Taxandria 2003 – deel 2
A- 82 Inventaris van het archief van de gemeente Borsbeek 1795/1911 (G. De Lille)
A- 83 " " Boechout 1795/1889 (")
A- 84 " " Kapellen 1795/1930 (")
A- 85 " " Pulderbos 1797/1920 (")
A- 86 " " Ravels 1794/1850/1947(")
A- 87 " " Vorst 1799/1836/1900 (")
A- 88 Kadasterarchief West-Vlaanderen 28/04/2004
A- 89 Inventaris van het archief van de gemeente Gierle 1794/1943 (")
A- 93 " " Hulshout 1795/1895 (")
A- 94 " " Poederlee 1794/1917 (")
A- 95 " " Nijlen 1795/1869 (")
A- 96 Hoogstraten tussen vrede en oorlog 1648-1748 (Erfgoed Hoogstraten)
PR 153 Herentals, klappers op huwelijken 1584/1796 A-MU kopie van originelen
PR 154 Herentals, klappers op huwelijken 1584/1796 MY-Z kopie van originelen
PR 155 Herentals, huwelijken 1584/1617 kopie van originelen
PR 156 Herentals, huwelijken 1627/1638 kopie van originelen
PR 166 Hoogstraten huwelijken 1609/1809 –man- (V. Bertels)
PR 167 Hoogstraten huwelijken 1609/1809 – vrouw- (V. Bertels)
PR 168 Hoogstraten Dopen A-M 1609/1802 (V. Bertels)
PR 169 Hoogstraten Dopen N-Z 1609/1802 (V. Bertels)
PR 170 Hoogstraten Overlijden/Begrafenissen 1609/1797 (V. Bertels)
F – 40 Stamreeks J.B. Maes – Van Gorp uit Arendonk (V. Bertels)
F - 41 350 jaar familie Maes 'Bot' in Arendonk (V. Bertels)
F - 42 Genealogie "Vervecken" (schenking M. De Bie)
F - 43 Strijbos – een familie in Wortel (V. Bertels)

Volgende gegevens werden gedigitaliseerd in HZ-data bestand

PR Dessel 1575/1797 dopen/huwelijken	14.054 personen
Oostmalle dopen/huwelijken 1570/1800	8.803 personen
Overlijden 1800/1900	7.963 personen
Arendonk 1800/1900 do-hu-ov	20.272 personen
Meerle dopen 1641/ 1793	7.986 personen
Meerle huwelijken 1641/1793	2.163 personen
Meerle overlijden 1641/1793	4.900 personen

Geïnventariseerd

bidprentjes totaal bestand einde 2004	3.723 stuks
doodsbrieven totaal bestand einde 2004	8.385 stuks

Vandaag, maar dan vroeger

Tamelijk vroeg in de begindagen van het internet was er een nu nog bestaande webstek die handelde over historische gebeurtenissen "op de dag van vandaag", ongeveer gelijkaardig aan het Radio 1 programma Maandag wasdag. Op "Today in History", www.todayinhistory.com , kan je niet alleen gebeurtenissen vinden voor de dag zelf, maar ook voor willekeurige datums zoals bijvoorbeeld je trouwdag, je geboortedag etc.

Toen ik een paar jaar geleden een programma vond en een manier om iets gelijkaardigs op te zetten, had ik al snel een toepassing op het oog: In mijn databestanden zijn er verschillende mensen die op de dag van vandaag, maar dan vroeger, geboren zijn, of getrouwd, gestorven, verhuisd enzoverder. Als we het programma voor onze eigen toepassing zouden kunnen veranderen, dan zouden we veel van deze gegevens via het internet aan meerdere geïnteresseerden kunnen tonen.

Wat en hoe?

Om een gelijkaardige toepassing op te zetten heeft men in de eerste plaats een Hosting Service nodig, een plaats waar men scripts mag draaien, met andere woorden, waar men bepaalde eigen programma's mag uitvoeren zoals perl en cgi scripts. Let op, dit mag niet bij de meeste gangbare providers zoals bijvoorbeeld Telenet en Tiscali. Voorbeelden waar het nog wel mag zijn lazernet.be en priorweb.be
Er zijn er talloze te vinden op het internet, ze hebben echter allemaal hun prijs. Voor kleinere dingen, en dan meer als test bedoeld, zou de gratis www.netfirms.com een oplossing kunnen bieden. Hier heb ik het today script nog niet uitgeprobeerd.
Het volgende dat men nodig heeft is het programma zelf, of liever, de set. Het programma dat ik gebruik is today.pl van Matt Wright dat nog een hulpprogramma nodig heeft, namelijk formdate.pl van Craig Patchett. Natuurlijk moeten deze programma's nog wel aan persoonlijke behoeften aangepast worden. Hierbij denken we in de eerste plaats aan het vertalen van engels naar nederlands, maar ook aan de nodige achtergrond, de verlangde rubrieken enzoverder. Men moet geen programmeur zijn om die aanpassingen te doen, maar een (voor sommige flinke, voor anderen minimale) dosis gezond verstand en vastberadenheid is wel nodig om het geheel op het internet te krijgen en naar behoren te laten werken.
Het derde onmisbare element is de set van gegevens die uit het genealogische programma moet gehaald worden en die ook mee op het internet moet gezet worden. Als voorbeeld worden hieronder de gegevens afgedrukt die het eerder getoonde scherm mogelijk maakten. (De lijn van S01161991 is één lange lijn)

```
S01161991 U.S.start grootscheepse aanvallen tegen Irak,
als antwoord op <BR>de inname van Koeweit in augustus
1990 door de Irakezen.
T01161769 Cornelius MERTENS en Catharina BROSENS
T01161817 Leonerdus BROSENS en Adrienne WOUTERS
T01161850 Petrus BROSENS en Anna Elisabeth ARNOUTS
```

Zoals men kan zien, moeten deze gegevens op een welbepaalde manier aangeboden worden: eerst een letter (G voor geboorte, D voor overlijden, T voor huwelijk, S voor gebeurtenis en R voor herinnering) gevolgd door de datum in het MMDDYYYY

formaat, dan een spatie en tenslotte de tekst in kwestie. Met het sort commando in een dos-venster of op een andere manier wordt deze tekst op datum gesorteerd, dan is die gereed om op het net te zetten. Na het aangroeien van gegevens in het genealogisch programma kan eventueel een nieuwe output gemaakt worden, waarbij er vooral op moet gelet worden dat er geen dubbele lijnen ontstaan, want dat geeft ook dubbele lijnen in het uiteindelijke scherm op het internet.
Vooraleer met de export van de gegevens te beginnen is het nuttig om eerst een selektie te maken van die personen die men al of niet wenst te tonen, maar ook om alleen die personen "door te laten" die een volledige datum hebben voor de verkozen output; dus niet bijvoorbeeld 05-1968. Ook in verband met privacy is het nodig om enige voorzorgsmaatregelen in acht te nemen. Zo beperk ik mij voor geboortes en huwelijken tot enkel diegenen tot en met 1920 en voor overlijdens tot en met 1950, tenminste als het geen "bekende figuren" zijn.

Tenslotte
Het programma zoals het nu bestaat zou nog op een paar puntjes verbeterd kunnen worden, zoals het niet opnemen van titels als er geen data is. In ons voorbeeld zijn er geen overlijdens en geen geboortes, die titels zouden we dus kunnen weglaten.

Men zou op deze manier ook een kroniek kunnen samenstellen van een gemeente, een vereniging, een bepaalde plaats of iets dergelijks. Er moeten natuurlijk wel wat datums beschikbaar zijn. Zie ook de volgende schermafdruk:

Diegenen die interesse zouden hebben om iets gelijkaardig op te zetten mogen mij altijd een e-mailtje sturen, ik zal proberen hun vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Het volledige origineel pakket heb ik op mijn homepage gezet in de directory images met als naam today.zip. Er zit ook een "databestand" bij in verwerkt, maar dan wel in het engels en met voornamelijk amerikaanse gebeurtenissen.

Gery Brosens,
Westmalle

E-mail: gery@brosens.com
De eigen site: www.brosens.com
Vandaag, maar dan vroeger: www.brosens.com/cgi-bin/today.pl
Vandaag, maar dan vroeger (Westmalle): www.brosens.com/cgi-bin/westmalle.pl
Het originele, complete pakket: www.brosens.com/images/today.zip

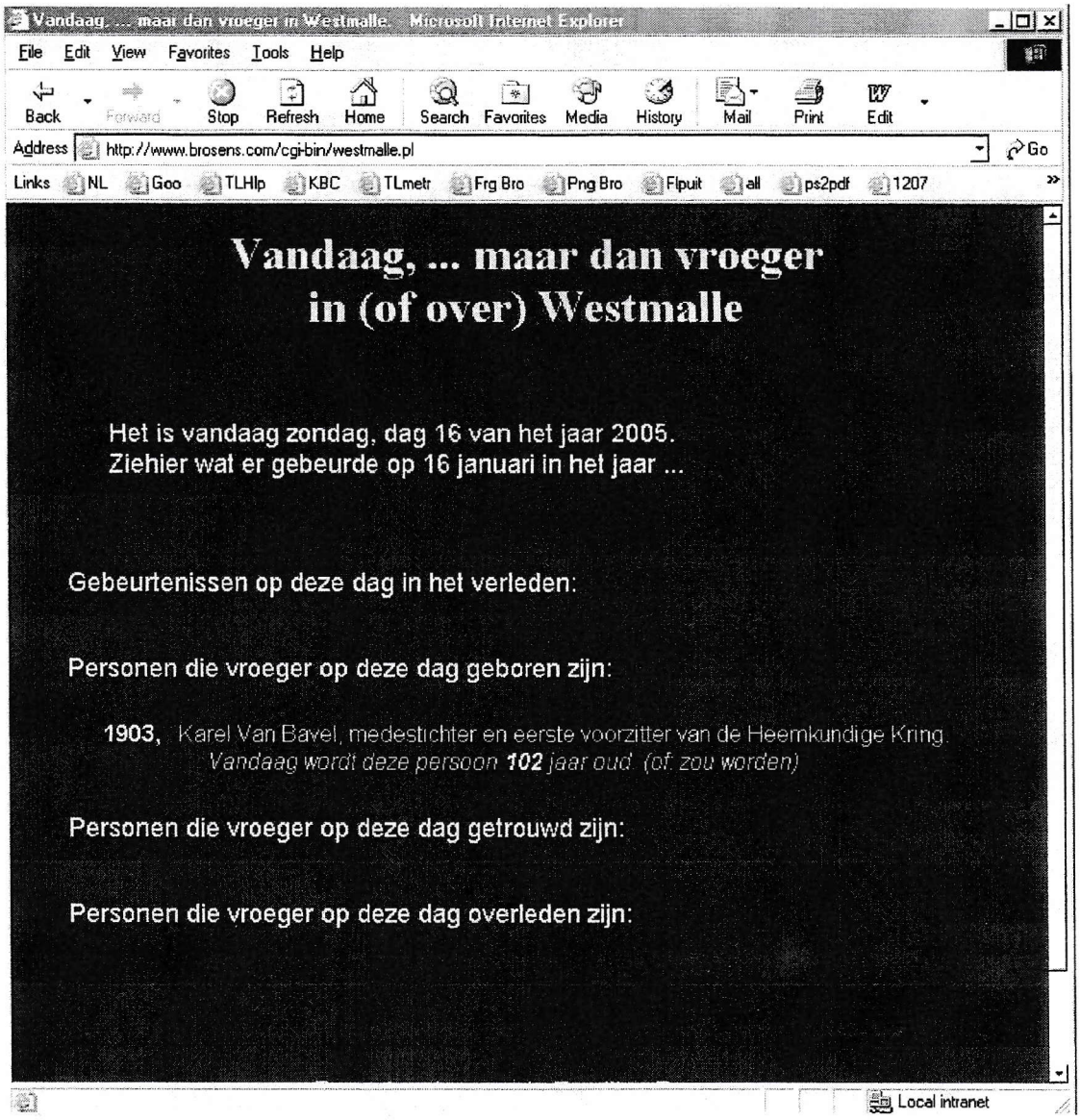

WIJZIGING VAN ONZE GENEALOGISCHE AVONDEN

Wij herhalen hier nog eens dat vanaf 2005 onze maandelijkse genealogische avond uitgebreid wordt naar **namiddag + avond**
Vanaf **januari tot juni** zal onze bibliotheek geopend zijn de **eerste maandag** van de maand van **15 uur tot 22 uur.**
Vanaf **september 2005** zullen wij voortaan de **eerste woensdag van de maand** geopend zijn, eveneens van **15 tot 22 uur.**

De data zijn: maandag 7 ~~februari~~ maart, 4 april, 2 mei en 6 juli
Woensdag: 7 september, 5 oktober, 26 oktober (niet in november)
7 december

GENEA 4
GENEALOGISCHE CONTACTDAG
REGIO TURNHOUT – TILBURG

Op **20 maart 2005** zal er in Ravels – Eel voor de vierde maal een genealogische contactdag plaats hebben .

Volgende verenigingen zullen hieraan hun medewerking verlenen:

- **Genealogische verenigingen**:
  Vlaamse Vereniging voor Familiekunde VVF KEMPEN
  Nederlandse Genealogische Vereniging NGV KEMPEN-PEELLAND

- **Heemkringen Vlaanderen**

  Arendonk, Baarle-Hertog/Nassau, Beerse, Hoogstraten, Lille, Merksplas, Oud Turnhout, Ravels-Weelde-Poppel en Rijkevorsel

- **Heemkringen Nederland**

  Alphen, Chaam, Reusel en de Mierden, Goirle en Hilvarenbeek

Voor alle genealogen een gelegenheid om bijkomende gegevens te verzamelen en kontakten te leggen.
VVF Kempen zal met zeer uitgebreide gegevensbanken en geschriften aanwezig zijn.

VAN HARTE WELKOM.

CURSUS FAMILIEKUNDE VOOR BEGINNERS

VVF-Kempen zal ook dit jaar een cursus voor familiekunde inrichten
De cursus zal zeer waarschijnlijk doorgaan in HERENTALS in het fundatiehuis.
De juiste data moeten nog afgesproken worden, **vermoedelijk april/mei**

Het betreft een lessenreeks van 6 avonden en een bezoek aan het VVF-Centrum in Merksem. De kostprijs zal € 30 bedragen.

Geïnteresseerden kunnen nu reeds hun belangstelling kenbaar maken via e-mail aan vic.bertels@belgacom.net.

Wij zullen ze dan later contacteren om de juiste data mee te delen

LIJST BESTUURSLEDEN

Voorzitter:	Eugeen Van Autenboer Oude Vaartstraat 64	
	2300 Turnhout	014/414651
Ondervoorzitter:	Marc Van den Cloot Salphensebaan 24	
	2390 Malle	03:3122654
	E-post: marc.vandencloot@pi.be	
Secretaris:	Andre Van Steenbergen Gagelhoflaan 47	
	2980 Zoersel	03/3833869
	E-post: avsteenb@pandora.be	
Penningmeester:	Vic Bertels Th. de Renesselaan 1	
	2390 Malle	03/3122989
	E-post: vic.bertels@belgacom.net	
Bestuursleden:		
Ludo Dierckx	Steenovenstraat 43 2340 Beerse	014/612165
	E-post: ludo.dierckx@skynet.be	
Gerard Keysers	Berkenlaan 8 2275 Poederlee	014/882284
Frans Renaerts	St Jozeflaan 78 B-2400 Mol	014/814827
	E-post: frans.renaerts@busmail.net	
Andre Sannen	Achterbos 208 2400 Mol	014/319326
	E-post: andre.sannen@pi.be	
Herman Van De Leur	Schorvoortstraat 117 2300 Turnhout	014/416746
	herman.vandeleur@tiscali.net	

++

NUTTIGE ADRESSEN

Rijksarchief Antwerpen	D.Verstraeteplaats 5 2018 Antwerpen	03/2367300
Rijksarchief Beveren	Kruibekesteenweg 39 B.1 9120 Beveren	03/7753839
Rijksarchief Brussel	Ruisbroekstraat 2-10 1000 Brussel	02/5137680
Stadsarchief Antwerpen	Venusstraat 11 2000 Antwerpen	03/2315411
Gemeentearchief Dessel	Gemeentehuis 2480 Dessel	014/389926
Gemeentearchief Duffel	Gemeentestraat 21 2570 Duffel	015/307210
Gemeentearchief Geel	Gasthuisstraat 5 2440 Geel	014/581189
Stadsarchief Herentals	Augustijnenlaan 1 2200 Herentals	014/212800
Stadsarchief Hoogstraten	Vrijheid 149 2320 Hoogstraten	03/3401960
Gemeentearchief Kalmthout	Barreelstraat 14 2920 Kalmthout	03/6202219
Stadsarchief Lier	Kard.Mercierplein 6 2500 Lier	03/4801196
Stadsarchief Mechelen	Varkensstraat 6 2800 Mechelen	015/204346
Gemeentearchief Mol	Molenhoekstraat 2 2400 Mol	014/330970
Stadsarchief Turnhout	Grote Markt 1, 2300 Turnhout	014/443398
Archief Abdij Postel	Abdijlaan 16 2400 Mol-Postel	014/378121